

# ΧΡΥΣΑΛΛΙΣ



ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ, ΠΟΙΚΙΛΑ.

ΤΟΜΟΣ Β΄.

15 ΜΑΡΤΙΟΥ, 1864.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 29.

## ΕΙΔΗΣΙΣ.

Τηρούντες τὴν ὑπόσχεσίν μας καὶ θέλοντες νὰ καταστήσωμεν τὴν Χρυσάλλίδα προσιτὴν τοῖς πᾶσιν ἐλαττοῦμεν τὴν ἐτησίαν συνδρομὴν τοῦ τρέχοντος ἔτους ἀπὸ δραχ. 20 εἰς μόνον 16 διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Ἑπτάνησον, ἀναλόγως δὲ καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν κατὰ τὸ ἐν τῇ τελευταίᾳ σελίδι τοῦ ἐξωφύλλου τιμολόγιον.

*Ἡ Διεύθυνσις τῆς Χρυσάλλιδος.*

## ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ ΚΑΙ ΠΘΗ ΤΩΝ ΑΦΡΙΚΑΝΩΝ

ΥΠΟ

BENIAMIN ΓΑΣΤΙΝΟΥ.

I.

Ἄραβες.

**Ο**Ι ΑΡΑΒΕΣ διαιτῶνται ἐτι καὶ νῦν, ὡς καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Αβραάμ, τηρούντες τὴν αὐτὴν πατριαρχικὴν ἀπλότητα, τὴν αὐτὴν φιλευθερίαν καὶ τὴν αὐτὴν περιφρόνησιν τοῦ πολιτισμοῦ. Μόνον δὲ τοῦ προφήτου τοῦ τὴν διδασκαλίαν γινώσκει ὁ ἄραβ' αὐτὴ εἶναι πᾶσα ἡ ἐπι-

στήμη του, καὶ οὐδεμίαν ἄλλην ἐπιθυμεῖ. Ὅθεν τὸ Κοράνιον εἶναι τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὠμέγα, ἡ ἐγκυκλοπαιδεία τοῦ ἄραβος.

Τὰ παιδία διδάσκονται τὴν ἀνάγνωσιν εἰς τὸ Κοράνιον, οἱ νέοι ἀποστηθίζουσι τὰ ἐδάφια αὐτοῦ, αἱ δὲ γυναῖκες φέρουσι αὐτὰ ἐγκόλπια ἔνδον φυλακτηρίων καὶ ἐν βραχυλογίᾳ, ἄνευ τοῦ Κορανίου τοῦ πολιτικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ τούτου κώδικος τοῦ Μουσουμάνου, οὐδὲν ὑπάρχει, οὐδὲν γίνεται.

Ἀκολουθεῖ δὲ ὁ ἄραβ' κατὰ γράμμα τὸ παράδειγμα τοῦ προφήτου τοῦ Μωάμεθ. Καὶ εἶναι μὲν φιλέμπορος καὶ ποιμὴν, ἀλλ' ἀποστρέφεται τὴν χειρωναξίαν καὶ δυσκόλως ὑποτάσσεται αὐτῇ. Αἱ δὲ γυναῖκες εἰσὶν αἱ ἐργάτιδες τῶν φυλῶν, μυλωθρίδες, ἄρτοποιοὶ, μαγειρίτσαι, πλύντριαι, βᾶπτριαι κτλ. τέλος εἰσὶ τὸ πᾶν εἰς τοὺς συζύγους καὶ κυρίους αὐτῶν, οἵτινες ὡς ἡμίθεοι τὰ ἐπίπονα τῶν ἔργων περιφρονούντες κατατρίβουσι τὸν χρόνον αὐτῶν εἰς ἵπποδρόμια, ἢ ἀπολαύοντες ὑπὸ τὸν ἥλιον αἰωνίου ἀπραξίας, καὶ μόλις καταδέχονται νὰ ἐνασχοληθῶσιν εἰς τὰς ἐξω ὑποθέσεις των καὶ τὰς ἐν τῇ ἀγορᾷ συναλλαγάς.

Φύσει δ' ἀποστρέφεται ὁ ἄραβ' τὸν τιμῶντα τὴν ἐργασίαν πολιτισμὸν, τὰ ἤθη, πάντα τὰ ἔθιμα καὶ τὴν ἐνδυμασίαν ἡμῶν. Ἐορτάζοντες οἱ τῆς ἐρήμου ἄραβες τὰς ἀποκρῆς αὐτῶν, ἐνδύουσι μαῦρόν τινα μὲ τὰ ἐνδύματά μας καὶ περιάγουσιν





Προσέτι οί αυτοκράτορες δὲν ἔλειπον νὰ σύρωσι τὸν θαυμασμὸν τῶν ῥώσσων διὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς λαμπρότητος πρὸς τὸν χριστιανισμόν, ἐπιδεικνύοντες εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους αὐτῶν ἐκτὸς τῶν θησαυρῶν των καὶ τὰ ἅγια λείψανα καὶ τὰς πολυτίμους εἰκόνας καὶ τὰ ὅπλα τῶν παθῶν τοῦ Κυρίου.

Ταῦτα πάντα ἠδυνήθησαν νὰ ἐλκύσωσι τοὺς λαοὺς τῆς Ῥωσσίας εἰς τὴν ἀληθῆ πίστιν· μεγάλως δὲ συνετέλεσεν εἰς τοῦτο καὶ ἡ παραδοχὴ τοῦ χριστιανισμοῦ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τότε τὴν Ῥωσσίαν, ἕνεκα τῆς ἀνηλικιότητος τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Σβιατοσλάβου, ἀνάσσης Ὀλγας. Ἐπιθυμοῦσα αὕτη νὰ γνωρίσῃ τὸν ἀληθινὸν Θεὸν κατέπλευσεν εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν τὸ 965 ἔτος καὶ ἐκεῖ ἐδέχθη τὸ βάπτισμα ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ πατριάρχου Πολυεύκτου· ὁ ἀνάδοχος αὐτῆς αὐτοκράτωρ Κωνσταντίνος ὁ Πορφυρογέννητος ἐθαύμασε τὴν σοφίαν τῆς ἡγεμονίδος ταύτης. Ὁ Νέστωρ διηγείται περιπαθῶς, τίνι τρόπῳ ὁ πατριάρχης προεῖπεν εἰς τὴν νεοφώτιστον ἄνασσαν τὰς εὐλογίας τῶν ἐπερχομένων ῥωσικῶν γενεῶν, καὶ τίνι τρόπῳ ἡ σεμνὴ Ὀλγα, ἡ μετονομασθεῖσα Ἑλένη, ἱσταμένη μετὰ κεκλιμένης κεφαλῆς, ἐδέχθη τὰς διδασχὰς τοῦ ἱερέως περὶ τῶν νηστειῶν καὶ τῶν προσευχῶν, τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τῆς ἐγκρατείας.

Ἐπιστρέψασα εἰς τὸ βασιλεῖόν της ἡ Ὀλγα δὲν κατώρθωσε νὰ ἐλκύσῃ εἰς τὴν νέαν πίστιν της τὸν ἄγριον δοῦκα Σβιατοσλάβον. Ἄλλ' ἡ μητρικὴ ἐπιρροὴ ἠδυνήθη νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸν ἀπὸ τῆς καταδιώξεως τῶν ὁμοπίστων αὐτῆς, καὶ νὰ ἀφήσῃ ἐλευθέραν τὴν ἐξάσκησιν τῆς νέας θρησκείας ὑπὸ τὴν προστασίαν της. Οὕτως ὁ χριστιανισμὸς μὴ εὐρίσκων κώλυμά τι ἐπέξετάθη βαθμηδὸν, καὶ ὅτε βραδύτερον παρεδέχθη ὡς θρησκεία τοῦ κράτους, ὄχι μόνον δὲν ἀπῆντισε σπουδαίαν ἀντίστασιν, ἀλλὰ καὶ προθύμως παρεδέχθη ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν Ῥώσσων.

Πολλὰι προτάσεις εἶχον γίνεαι πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς ῥωσσίας ὑπὸ τε τῶν μωαμεθανῶν Βουλγάρων καὶ τῶν ἐβραίων τῆς Χαζαρίας πρὸς παραδοχὴν τοῦ θρησκειύματός των, διότι βλέποντες οἱ πλησιόχωροὶ οὗτοι λαοὶ τὸν ζῆλον αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν Θεῶν, ὧν ἐπολλαπλασίαζε τὰ εἰδώλα, ἔτρεπον μεγάλας ἐλπίδας τοῦ νὰ ἐλκύσωσιν ἕκαστοι ὑπὲρ τοῦ θρησκειύματος αὐτῶν τὴν καρδίαν τοῦ ἰσχυροῦ τούτου κυριάρχου. Ἄλλ' αἱ ἐλπίδες αὐτῶν ἐματαιώθησαν διότι τὸν μὲν μωαμεθανισμόν ἀπέρριψεν ἕνεκα τῆς ἀσυμφωνίας του πρὸς τινὰ τυπικὰ ἐκείνων, καίτοι

δυναμένως τῆς θρησκείας ταύτης αἰσθητικῆς οὐσης νὰ ἐλκύσῃ τὸν εἰς τὰ πάθη ἑαυτοῦ παραδεδωμένον ἄνθρωπον, τοὺς δὲ πρέσβεις τῶν ἐβραίων ἐρωτήσας « Ἄλλὰ ποῦ ἡ γῆ ὑμῶν; » καὶ λαβὼν παρ' αὐτῶν ἀπάντησιν « ἐξηφανίσθη ὑπὸ τῆς θείας ὀργῆς διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν πατέρων μας » ἀπέμπεμψε, μὴ θέλων νὰ παραλάβῃ τὴν πίστιν τῶν ἀποκρουσθέντων. Βραδύτερον πρέσβεις ἐκ μέρους τῶν χριστιανικῶν λαῶν τῆς Γερμανίας ἀφίχθησαν, ὅπως πείσωσι τὸν Βλαδίμιρον εἰς τὸν χριστιανισμόν, ἀλλ' οὗτοι τῷ ἐφαίνοντο ξένοι, διότι ἕως τότε ἡ Ῥωσσία μόνον μετὰ τοῦ Βυζαντίου εἶχε σχέσεις· « ὑπάγετε εἰς τὰ ἴδια εἶπεν αὐτοῖς, διότι οἱ πατέρες ἡμῶν δὲν ἠθέλησαν νὰ παραλάβωσι τὸν χριστιανισμόν παρ' ὑμῶν ».

Τρίτη πρεσβεία παρουσιάσθη ἡ Ἑλληνικὴ. Οἱ λόγοι τοῦ σοφοῦ μοναχοῦ Κωνσταντίνου συνεκίνησαν τὴν καρδίαν τοῦ ἐθνικοῦ μονάρχου. Ἐλέγξας τὰς ἐλλείψεις τῶν ἄλλων θρησκειῶν, παρέστησεν εἰς τὸν Βλαδίμιρον ὁ σοφὸς ἱερεὺς τοῦ Ἰψίστου τὰς θείας βουλὰς, τὴν ἐξαγορὰν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἀνταπόδισιν ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ. Ὁ Βλαδίμιρος ἠροῦσθη μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὰ περὶ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, καὶ ἂν εἰσέτι ἐδίσταζε νὰ παραδεχθῆ αὐτὴν, οὐχ ἤττον ἐδειξεν εὐθύς τὴν πρὸς τὴν ἀληθινὴν πίστιν κλίσιν του. Ἀπολύσας τὸν πρέσβην μετὰ δώρων, διέταξε νὰ συγκαλεσθῆ συμβούλιον ἐκ τῶν γερόντων τοῦ τόπου, ὅπως ἐξετάσῃ μετ' αὐτῶν πρότερον περὶ τῆς πίστεως, ἢν ὤφειλε νὰ παραδεχθῆ ὁ ῥωσικὸς λαός. Μετὰ πολλὰς συζητήσεις ἐν τῷ συμβουλευῶ τούτῳ, ἀπεφασίσθη ν' ἀποσταλῶσιν ἐλεγκτοὶ ἄνδρες, μετὰ τὴν ἐντολήν νὰ ἐξετάσωσιν ἐπισταμένως καὶ ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς λατρείας τῶν ἀπάσας τὰς θρησκείας, καὶ νὰ υποβάλωσι μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν των τὰς ἐντυπώσεις των.

Ἐπορεύθησαν ὅθεν οἱ πρὸς ἀναζήτησιν θρησκείας Ῥώσσοι ἀπεσταλμένοι πρὸς τὴν Κωνσταντινουπόλιν. Ἐκεῖ παρεστάθησαν εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν, ἢν ἐτέλεσεν ὁ πατριάρχης μετ' ἐξαιτίας λαμπρότητος καὶ μεγαλοπρεπειας ἐν τῷ περιφανῆ ναῶ τῆς Ἀγίας Σοφίας. Τὸ μεγαλεῖον τῆς ἱερουργίας καὶ ἡ τάξις κατέπληξεν αὐτοὺς, ὅτε δὲ ἐν τῇ μεταφορᾷ τῶν ἁγίων δώρων καὶ τῇ Χερουβικῇ ὕμνωδιᾷ εἶδον τοὺς νέους ψάλλοντας τὸν τρισάγιον ὕμνον ἐθαμβώθησαν, καὶ ἔμειναν ἐκστατικοί. Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία προσείλκυσε αὐτοὺς, καὶ χωρὶς περαιτέρω ἐξετάσεως ἐπανῆλθον εἰς τὴν πα-

τρίδα τῶν χριστιανῶν τὴν ψυχὴν. « Ἰστάμενοι ἐντὸς τοῦ ναοῦ, εἶπον πρὸς τὸν Βλαδίμιρον, δὲν ἐγνωρίζομεν ποῦ εὐρισκόμεθα, διότι οὐδὲν πρόμοιον ὑπάρχει ἐπὶ τῆς γῆς· ἐκεῖ ἀληθῶς παρευρίσκειται ὁ Θεὸς ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνθρώπων, καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ λησμονήσωμεν τὴν ὁποίαν εἶδομεν ὀραϊότητα. Πᾶς ἄνθρωπος γευθεὶς ἕκαστῶν τῶν γλυκέος δὲν θέλει ἀνεχθῆ πλέον τὸ πικρὸν, οὕτω καὶ ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα ἐπὶ πλέον νὰ μείνωμεν ἐν τῷ ἐθνισμῶ. » Οἱ δὲ Βοιάροι βλέποντες εἰσέτι τὸν ἡγεμόνα δισταζόντα « ἐὰν δὲν ἦτο ὀρθὴ ἡ ἐλληνικὴ πίστις, δὲν ἐδέχετο αὐτὴν ἡ μάμμη σου Ὀλγα » εἶπεν. Τὸ ὄνομα τῆς σεβαστῆς ταύτης γυναικὸς ἔφερε τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα.

Ἀκολουθῶν ὅμως τὴν προπατορικὴν συνθήκην ὁ Βλαδίμιρος ἐπορεύθη μετὰ τῶν πλοίων αὐτοῦ πρὸς τὴν Κορσοῦνην τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου, ὑποτελῆ οὖσαν εἰς τοὺς αὐτοκράτορας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπως κυριεύσῃ αὐτήν, καὶ δεχθῆ ἐκεῖ τὴν νέαν θρησκείαν.

Μετὰ μακρὰν δὲ καὶ ἀτυχῆ πολιορκίαν κατώρθωσε νὰ κυριεύσῃ τὴν πόλιν, εἰδοποιηθεὶς παρ' ἐνὸς τῶν πολιορκουμένων περὶ τῆς στερήσεως τοῦ ὕδατος ἐὰν κατῶρθον νὰ ἀποχετεύσῃ τὰ ὑδραγωγεῖα αὐτῆς. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας εἶχε ἐκφράσει τὴν ἀπόφασίν του ὅπως δεχθῆ τὸν χριστιανισμόν, ἐὰν ἐκυρίευσεν τὴν πόλιν ταύτην. Ἐξαπέστειλεν ὅθεν πρέσβεις πρὸς τοὺς Ἕλληνας αὐτοκράτορας ἅμα εἰσελθόν, ὅπως ζητήσωσιν ὡς σύζυγον του τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν Ἄναν. Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐδέχθη τὴν πρότασιν, μετὰ τὴν συνθήκην ὅμως νὰ δεχθῆ ὁ Βλαδίμιρος τὸν χριστιανισμόν, τὸν ὅποιον ἐκεῖνος ὑπέσχεθη νὰ δεχθῆ, διότι εἶπε, πρὸ πολλοῦ ἠρσύνησα καὶ ἠγάπησα τὴν ἐλληνικὴν θρησκείαν.

Ἡ ἀπόγονος τῶν καισάρων ἔφθασεν εἰς Κορσοῦνην μετὰ Κλήρου καὶ ἐπεισε τὸν ἡγεμόνα νὰ ταχύνῃ τὴν βάπτισίν του. Κατὰ σύμπτωσιν δὲ ὁ Βλαδίμιρος ἔπαθεν ὀφθαλμίας· ὅτε δὲ ὁ ἐπίσκοπος τῆς Κορσοῦνης ἐπέθηκε τὴν χειρὰ του ἐπὶ τοῦ βαπτίζομένου ἀνέβλεψεν αἴφνης καὶ « εἶδον τὸν ἀληθινὸν Θεόν » ἀνεφώνησεν. Τὸ παράδειγμα του ἠκολούθησε μέγα πλήθος εἰς τῆς Δρουζίνης, ἐκπλαγέντες ἐκ τῆς θαυμασίας αὐτοῦ σωτηρίας.

Μετὰ τὴν εἰς Κίεβον ἐπάνοδόν του ἐβάπτισεν ὁ μέγας Δουξ τοὺς υἱοὺς του, καὶ ἤρξατο καταστρέφον τὰ μνημεῖα τοῦ ἐθνισμοῦ. Περιβεβλημένος μετὰ παντὸς τοῦ οἴκου αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἀληθοῦς πίστεως, προσεκάλεσε τὸν λαὸν εἰς τὴν παραδοχὴν τῆς νέας

θρησκείας, προκηρύξας ὅτι ὁ μὴ βαπτιζόμενος εἶναι ἐναντίος του. Τὰ πλήθη ἔσπευσαν νὰ παραδεχθῶν τὴν νέαν πίστιν προθύμως. Συγκινητικὴ ὑπῆρξεν ἡ σκηνὴ τῆς βαπτίσεως· τὴν εἰκόνα ταύτης παριστᾷ ὁ Νέστωρ λέγων· οἱ μὲν ἱσταντο ἐντὸς τοῦ ὕδατος μέχρι τοῦ λαιμοῦ, οἱ δὲ μέχρι τοῦ στήθους, κρατοῦντες εἰς τὰς χεῖρας τὰ τέκνα των· οἱ ἱερεῖς ἀνεγίνωσκον ἀπὸ τῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ τὰς προσευχὰς, ὀνομάζοντες δι' ἐνὸς μόνον ὀνόματος δλόκληρα πλήθη.

Οὕτως εἰσήχθη ὁ χριστιανισμὸς ἐν Ῥωσίᾳ. Οἱ ἡγεμόνες καὶ ὁ ἐλληνικὸς κληρὸς πολλὰς κατέβαλον προσπάθειας, καὶ μεγάλα προσκόμματα ἀπήντησαν ἑωσὺ φέρωσιν εἰς πέρας τὸ μέγα τοῦτο ἔργον.

### ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΡΑΚΗΣ

ΠΕΡΙΩΝΥΜΟΣ οὗτος ἀνὴρ, ὅστις ἐκ μικρῶν ὁρμώμενος, ἐπέτυχε ν' ἀνέλθῃ ἐπὶ τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα τοῦ ἐν Ἰνδικῇ Ἀναμιχτικοῦ κράτους, τίτλω μὲν ὑπουργοῦ, πράγματι δὲ ἀντιβασιλέως τοῦ Σιάμ, ἐγεννήθη ἐν Ἀργοστολίῳ τῆς Κεφαλληνίας περὶ τὰ μέσα τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος. Ὁ Πατὴρ αὐτοῦ Γεώργιος, μὴ ὢν φαίνεται τοσοῦτον εὐπόρος, ἐπεβίβασεν αὐτὸν, παιδὰ ἔτι ὄντα, εἰς ἀγγλικὸν τι πολεμικὸν πλοῖον, ἐν ᾧ διὰ τε τὸ εὐτολμον καὶ τὸ ἀγγίουν αὐτοῦ προήχθη εἰς τοὺς ἀνωτέρους βαθμούς· ἀλλὰ βαρυνθεὶς ὀφθαλμοῦ ἁπλοῦς, παρητήθη τῶν βαθμῶν αὐτοῦ, καὶ προσκολληθεὶς εἰς τὴν τότε ἀμαρτίζουσαν ἐταιρίαν τῶν Ἰνδιῶν, ἐξετιμήθη παρ' αὐτῆς δεόντως καὶ ἐπέμψθη, ὡς ἀντιπρόσωπος αὐτῆς εἰς Ἰσπανίαν καὶ Κίναν. Αὐτόσε διαμείνας ἔτη τινα, καὶ μετερχόμενος τὸ ἐμπόριον, οὐ μόνον ἐξέμαθε τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἔθνη τῶν ἐγχωρίων, ἀλλὰ καὶ ἱκανὰ χρήματα ἐκέρδισε. Τὸ τελευταῖον τοῦτο τὸν παρεκίνησε ν' ἀποσυρθῆ τῆς ὑπηρεσίας τῆς ἐταιρίας, ὅπως μετέλθῃ μόνος τὸ ἐμπόριον. καὶ δὴ ναυλώσας πλοῖον τι δι' Ἀγγλίαν, ἐφόρτωσεν αὐτὸ διὰ διαφόρων ἐμπορευμάτων, ἀλλὰ κατὰ τὸν πλοῦν ναυαγήσας εἰς τὴν παραλίαν τῆς Μαλακάρης, μόλις ἐπέτυχε νὰ σωθῆ, ἀπωλέσας ἐν τῷ ναυαγίῳ ἐκεῖνο ὅ,τι ἐκ τῆς πολυχρονίου ἐργασίας αὐτοῦ ἐκέκτατο.

Καθὼς συνήθως συμβαίνει εἰς τοὺς μεγάλους ἄνδρας, δυστυχῆματα εἰσι τὰ πρῶτα πρὸς τὴν ὕψωσιν αὐτῶν βήματα. Εἰς Μαλακάρην ὁ Γεράκης

συνεσχετίσθη πρὸς τινα πρέσβυ του Σιάμ, ὅστις ἐπανερχόμενος ἐκ Περσίας, εἶχεν ὑποστῆ ἐπίσης ναυάγιον εἰς τὴν αὐτὴν παραλίαν. Ὁ τοῦ Σιάμ πρέσβυ συμπαθῶν πρὸς τὸν ὁμοιοπαθῆ αὐτοῦ Γεράκην, καὶ εὐρῶν ἐν αὐτῷ προτερήματα τοῦ νοὸς καὶ καρδίας, οὐ μόνον ἠσθάνθη πρὸς αὐτὸν μεγίστην ἀγάπην καὶ ὑπόληψιν, ἀλλὰ καὶ τὸν προσέκαλεσε νὰ τὸν συνοδεύσῃ εἰς τὴν πρωτεύουσάν τοῦ Σιάμ. Εὐχαρίστως ἐδέχθη ὁ Γεράκης τὴν πρότασιν τοῦ πρέσβυ, καὶ ἀκολουθήσας αὐτὸν, ἐπαρουσιάσθη ὑπ' ἐκείνου εἰς τὸν Βαγκαλέν ἢ πρωθυπουργὸν τοῦ αυτοκράτορος τοῦ Σιάμ, Θαοῦ-Ναράγιος, ὅστις πάλιν ἔσπευσε νὰ τὸν παρουσιάσῃ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον αυτοκράτορα, προσθεῖς καὶ τοὺς ἐπαίνους, ὅσους ὑπὲρ τοῦ Γεράκη ὁ πρέσβυ τῷ εἶχεν ἐκφέρει.

Αἱ γνώσεις τοῦ Γεράκη, αἱ ἀρεταὶ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀγγίχιά του ἔπεισαν τὸν αυτοκράτορα τοῦ Σιάμ, ὅστις ἀνὴρ μεγαλόφρων ὢν, δὲν ἐδύνατο νὰ μεταχειρισθῆ τοὺς ἀμαθείς καὶ βαρβάρους ὑπουργοὺς τοῦ κράτους του, ἐπαξίως τῶν μεγαλοφυῶν σκοπῶν του, ὅπως ἐπωφεληθῆ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ξένου Κεφαλλήνου. Καὶ δὴ ἀποθανόντος μετ' οὐ πολὺ τοῦ πρωθυπουργοῦ του, κατέστησεν αὐτὸν διάδοχόν του. Εὐγνώμων διὰ τὴν τιμὴν ταύτην ὁ Γεράκης, ἀλλὰ μὴ θέλων νὰ ἐρεθίσῃ τὴν ζήλοτυπιάν ἢ τὸν φθόνον τῶν ἐγχωρίων, δὲν ἐδέχθη τοῦ αυτοκράτορος τὸν διορισμόν, ἀλλὰ παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ διορίσῃ ἕτερον πρωθυπουργόν ἐκ τῶν μεγιστάνων, αὐτὸς δ' ὑπεσχέθη νὰ συντελέσῃ διὰ τῶν γνώσεων καὶ τῶν συμβουλῶν του εἰς τὴν ευημερίαν τοῦ κράτους. Τοιαύτη γενναϊόφρων διαγωγή, ὡς ἦν ἐπόμενον, ὤφειλε νὰ ἐπαυξήσῃ τὴν πρὸς αὐτὸν ὑπόληψιν τοῦ αυτοκράτορος.

Αναλαβὼν οὕτως ὁ Γεράκης τῷ παντοδυναμῷ τίτλῳ τοῦ συμβούλου, τὴν ἀπόλυτον κυβέρνησιν τοῦ κράτους, ἀφοῦ διὰ τῆς διπλωματικῆς αὐτοῦ ἱκανότητος ἐπέτυχεν νὰ βυθμίσῃ τὰς εἰς οὐ καλὴν κατάστασιν εὐρισκομένας ἐξωτερικὰς σχέσεις, ἔστρεψε τὴν προσοχὴν αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸ ἐσωτερικόν. Γνωρίζων ὅτι ἡ πηγὴ τῆς εὐδαιμονίας ἐκάστου λαοῦ εἶναι ἡ ἐμπορία, ταύτην δ' εἶχον ὀλοσχερῶς σχεδὸν εἰς χεῖρας των τότε οἱ Ὄθωμανοὶ, μετεχειρίσθη τοιαῦτα λεπτὰ μέσα, ὥστε ὁ ἐμπορικὸς κλάδος περιῆλθε καθ' ὀλοκληρίαν εἰς τοὺς αὐτόχθονας, οἵτινες καὶ ἤρξαντο δρεπόμενοι μεγίστας ὠφελείας, ἀντ' ὧν ἠῴησαν τὴν πρὸς αὐτὸν ὑπόληψιν καὶ εὐγνωμοσύνην των.

Ἄλλ' ὁ φθόνος, ὃν δὲν κατασιγάζουσιν οὔτε αἱ εὐγενέστεραι διχθείσεις, οὔτε αἱ μεγαλύτεραι ἀρεταί, ἤγειρε τὴν εἰδεχθῆ αὐτοῦ κεφαλὴν καὶ κατὰ τοῦ Γεράκη Ὁ πρωθυπουργὸς ἐκεῖνος, ὃν ἡ αὐτοπάρνησις τοῦ Γεράκη ἀνύψωσεν ἐπὶ τὴν ἀξίαν ἐκείνην, βραδουρούμενος ὑπὸ τινος ἀγγλοῦ καλουμένου Βαύρων, ἤρξατο προσπαθῶν νὰ καταστήσῃ ὑποπτον παρὰ τῷ αυτοκράτορι τὸν σύμβουλον αὐτοῦ ἄλλ' ὁ μονάρχης ἐνόησας τὴν δολοπλοκίαν τὸν μὲν πρωθυπουργόν, τιμωρήσας, ἀπέλυσε, διώρισεν δ' ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ τοσοῦτον δ' ἔστρεψε θυμωμένον πρὸς τὸν Γεράκη, ὥστε ἐκήρυξεν ὅτι ἦν ἔτοιμος νὰ ἀποδεχθῆ πᾶσαν παρ' αὐτοῦ προτεινομένην μεταρρύθμισιν, μηδ' αὐτοῦ τοῦ χριστιανισμοῦ ἐξαιρουμένου.

Ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις διάφοροι Δομινικανοὶ καὶ Φραγκισκανοὶ ἱερεῖς εἶχον προσπαθῆσαι νὰ εἰσαγάγῃ τὴν θρησκείαν τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τοὺς βαρβάρους τῆς Ἰνδικῆς λαοῦ, ἀλλ' οὐδέποτε ἡ ἐπιτυχία ἔστρεψε τὰς προσπάθειάς των ἢ καθ' ἑνὸς χρόνον ὁ Γεράκης ἠμαρῶν εἰς Σιάμ, νέαι ἀποπειρὰι κατεβάλλοντο ὑπὸ τριῶν Γάλλων ἐπισκόπων, ὅθεν δὲν ἔλειψεν οὗτος νὰ δράξῃται τῆς περιστάσεως ταύτης, ὅπως εἰσαγάγῃ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὸ Σιάμ. Ἠμίλησε λοιπὸν τὰ δέοντα πρὸς τὸν βασιλέα καὶ αἱ προτάσεις αὐτοῦ, οὐ μόνον εὐμενῶς εἰσηκούσθησαν, ἀλλὰ καὶ τόπος εὐρύχωρος ἐδόθη εἰς τοὺς τρεῖς ἐκείνους ἐπισκόπους, καὶ ἄδεια τοῖς ἐχορηγήθη ἵνα κτίσωσι μετ' ὀλίγον καὶ μοναστήριον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἰωσήφ.

Ἡ ἐπιτυχία τῶν ἐπισκόπων ἐνεθάρρυνεν τοὺς Ἰησοῦιτας, ὧν τινες μετέβησαν εἰς Σιάμ πρὸς ἐπέκτασιν τῶν προπαθειῶν των ἑνεσχέσαντο λοιπὸν αὐτόσε τῆ προστάσει πάντοτε τοῦ Γεράκη, σχολεῖον, ἐν ᾧ ἀδραῖς δαπάναις ἐξεπαίδευον τὰ τέκνα τῶν ἐγχωρίων. Ἄλλ' αἱ προσπάθειαι τῶν ἀποστόλων τούτων, ἤρξαντο νὰ προκαλῶσι τὴν ὀργὴν τῶν Σιαμιτῶν ἱερέων καὶ τῶν φανατικῶν ἐν γενεῖ, ὥστε ὁ Γεράκης ἐντὸς ὀλίγου ἐπέισθη ὅτι ὅπως συνέβη τὸν λαὸν ὤφειλε νὰ παρεμβάλῃ καὶ ξένης τινὸς δυνάμεως ἰσχυρᾶς τὴν ἐπενέργειαν.

Βασιλεὺς τότε τῆς Γαλλίας ἦν ὁ Λουδοβίκος ΙΑ' ὅστις ἐνῶ ἀφ' ἑνὸς διὰ τῶν ὅπλων του κατέστησε περιάκουστον τὸ κράτος αὐτοῦ, ἀφ' ἑτέρου ὑπῆρχε θερμὸς προστάτης τῶν μουσῶν καὶ ὑπέρμαχος τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Ἐπίσει λοιπὸν ὁ Γεράκης τὸν αυτοκράτορα τοῦ Σιάμ ν' ἀπευθυνθῆ πρὸς αὐτὸν διὰ πρεσβείας καὶ ζητήσῃ τὴν ὑποστήριξιν του εἰς ἔργον τοσαύτην τιμὴν

περιποιῶν εἰς τοὺς συνεργοῦντας πρὸς κατόρθωσίν του, καὶ τρεῖς Μανδαρίνοι, ἐφοδιασμένοι μετὰ ἀναγκαῖα ἔγγραφα τῆς τε αὐλῆς των καὶ τῶν Γάλλων ἐπίσης ἀνεχώρησαν διὰ Παρισίους, συνοδουόμενοι καὶ ὑπὸ δύο ἱεραποστόλων Γάλλων, καὶ μετὰ πολλὰς κακουχίας, ἐπενεγκούσας τὸν θάνατον τοῦ ἐνὸς τῶν Μανδαρίνων, ἀφίκοντο ἐπὶ τέλος αὐτόσε.

Μετὰ μεγίστης λαμπρότητος καὶ πολυτελείας ὁ Λουδοβίκος, γινὼς τὸ αἴτιον τῆς πρεσβείας ἐκείνης, ἐδέξατο τοὺς ἀπεσταλμένους, καὶ ἐκφράζων αἰσθητά φιλικάτα πρὸς τὸν αυτοκράτορα τοῦ Σιάμ, ἐξελέξατο καὶ αὐτὸς πολυμελῆ ἐπιτροπήν ἣν ἔπεμψε μετ' αὐτογράφου ἐπιστολῆς πρὸς τὸν αυτοκράτορα, ὑποσχόμενος αὐτῷ ἀκράδαντον τὴν φιλίαν καὶ ὑποστήριξιν του. Ἡ πρεσβεία ἀφίκετο εἰς τὴν πρωτεύουσάν τοῦ Σιάμ κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1685, καὶ μετὰ λαμπρᾶν ὑποδοχὴν, ὁ Γεράκης ἐπετράπη ὑπὸ τοῦ βασιλέως του νὰ συνοπογράψῃ συνθήκην μετὰ τῶν πρέσβων τοῦ Λουδοβίκου ΙΑ', δυνάμει τῆς ὁποίας ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἤθελε τοῦ λοιποῦ κηρύττεσθαι ἐλευθέρως, καὶ οἱ προσήλυτοι οὐχὶ μόνον δὲν θέλουν καταδιώκεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἀπολαμβάνει ἰδιαιτέρα προνόμια, ὁ δὲ αυτοκράτωρ τῶν Γάλλων ὑπεχρώθη νὰ πέμψῃ στρατιωτικὴν δύναμιν ὅπως ἐν ἀνάγκῃ ὑπερασπίσῃ τὸν αυτοκράτορα ἀπὸ πάσης ἐπαναστάσεως τῶν ὑπηκόων του. Τὴν συνθήκην ταύτην παραδέχθη καὶ ὁ Λουδοβίκος, καὶ στρατιωτικὸν σῶμα ἐστάλη μετ' οὐ πολὺ εἰς τὴν πόλιν Βαγκάκ, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ὅρων τῆς συνθήκης.

Μόλις ἐγνώσθη ἐν Εὐρώπῃ ἡ τοιαύτη μεταξὺ τοῦ βασιλέως τῶν Γάλλων καὶ τοῦ αυτοκράτορος τοῦ Σιάμ συμμαχία, καὶ οἱ Ὀλλανδοὶ καὶ οἱ Πορτογάλλοι ἤρξαντο ἀναφανδὸν καταπολεμοῦντες τὰς εὐγενεῖς τοῦ Γεράκη καὶ τοῦ Σιαμίου μονάρχου προθέσεις, συνωμοσία δὲ ἀνεκαλύφθη τεκταινομένη κατὰ τῶν δύο τούτων. Ὁ Γεράκης διετάχθη παρὰ τοῦ αυτοκράτορος νὰ λάβῃ πάντα τὰ πρὸς ἀποσβέσθην τοῦ κινδύνου μέτρα ἢ προσέβαλε λοιπὸν εἰς διάφορα μέρη τοὺς συνωμότης καὶ ἐπαναστάτας καὶ ἐπανήγαγε τὴν τάξιν εἰς ὅλον τὸ κράτος ἄλλὰ φοβούμενος νέαν τινά κατὰ τοῦ βασιλέως του ἐπιβουλὴν, τὸν ἔπεισεν νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου διακοσίους σωματοφύλακας, οὓς ἐκεῖνος ἔπεμψεν εὐχαρίστως, συναποσίλας ὁμοῦ καὶ εἰς τὸν Γεράκην τὸν μεγαλόσυρον αὐτοῦ διὰ τῆς ὑπηρεσίας τῷ προσέφερον. Ἄλλὰ προσήγγιζε τὸ τέλος καὶ τοῦ ἐνδοξοῦ

ἀνδρὸς τούτου. Εἷς ἐκ τῶν Μανδαρίνων πρώτης τάξεως συγγενῆς τοῦ αυτοκράτορος, καλούμενος Πιτράκος, ἀνὴρ ἐπιτήδειος εἰς ὑποκρισίαν καὶ δόλον, ὡφελούμενος ἐκ τῆς δυσαρσεκειας, ἣν ἡ ξηνοκρατεία εἶχε προκαλέσει παρὰ τε τοῖς φανατικοῖς ἐγχωρίοις καὶ τοῖς ἱερεῦσι, καὶ βλέπων ὅτι ὁ βασιλεὺς, ἐνεκα τῆς προβεβηκυίας αὐτοῦ ἡλικίας δὲν ἐδύνατο νὰ κρατήσῃ πλέον μετὰ χεῖρα στιβαρᾶν τὸ σκῆπτρον, ἀπεφάσισε νὰ τὸ ἀρπάσῃ αὐτός. Συνεννοηθεὶς λοιπὸν μετὰ τινος θεοῦ υἱοῦ τοῦ Μονάρχου, καλουμένου Μομπίτ, ὕψωσε τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως, προσκαλῶν τὸν λαὸν ὅπως ἐκδιώξῃ τοὺς ξένους ἀπὸ τοῦ κράτος. Ὁ Γεράκης εἰδοποιήθη ἀμέσως περὶ τῆς ἐπαναστάσεως ταύτης, ἀλλὰ πρὶν λάβῃ μέτρα ὀριστικὰ ἐθεώρησε φρόνιμον, νὰ ζητήσῃ τὰς διαταγὰς τοῦ αυτοκράτορος, δυστυχῶς δὲ οὗτος εἶχε πέσει ἐπικινδύνως ἀσθενῆς καὶ ἐπομένως δὲν ἐδύνατο νὰ ἐκτελέσῃ μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης ταχύτητος ὅ,τι ὤφειλε νὰ πράξῃ κατὰ τοιαύτας περιστάσεις. Ἄλλως τε καὶ ὁ ἀρχιστράτηγος τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων Δεφάρζ, πρόσκληθεὶς νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν αυτοκράτορα, ἠρήθη νὰ παράσχῃ δραστηρίαν συνδρομήν, τῷ λόγῳ ὅτι ἦτον ὀλίγη ἡ ὑπ' αὐτὸν δύναμις ὅπως ἀντιπαραταχθῆ κατὰ τῶν πολυαριθμῶν ἐπαναστατῶν. Ἐκπλαγείς ὁ Γεράκης ἐπὶ ταῖς προφάσεις ταύταις τοῦ ψοφοδεοῦ ἀρχιστράτηγου, καὶ μόνον ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ εὐεργέτου βασιλέως του μεριμνῶν, παραλαμβάνει ὅσους ἐδύνατο πλείονας ἀνδρας καὶ μεταβαίνει εἰς τὰ ἀνάκτορα πρὸς περιφρούρησιν αὐτοῦ. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον πολιορκεῖται ὑπὸ πολυαριθμῶν βαρβάρων καὶ μετὰ μικρὰν τῶν ὀλίγων ὀπαδῶν του ἀντίστασιν, συλλαμβάνεται, καὶ διαταγῇ τοῦ Πιτράκου, ρίπτεται σιδηροδέσμια εἰς τὰς φυλάκας, ἐνθα μετὰ πολλὰς βασάνους φονεύεται. Τὴν αὐτὴν τύχην ὑφίσταται καὶ ὁ ἀσθενὴς αυτοκράτωρ, ὁ δὲ Πιτράκος διάδοχος αὐτοῦ ἀναγορευθεὶς, δεικνύει ὄλην τὴν μανίαν του κατὰ τῶν χριστιανῶν καὶ λοιπῶν προσηλύτων, οὓς ἀπανθρώπως παραδίδει εἰς τὸν θάνατον, καὶ αἱ γαλλικαὶ δυνάμεις αὐταὶ ἀναγκάζονται μετ' οὐ πολὺ ν' ἀπέλθωσιν ἐκ τοῦ Σιάμ, ἐνεκα τῆς ἐπιμέμπτου διαγωγῆς τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν. Τοιοῦτον ὀδυνηρὸν τέλος ἔλαβεν ὁ Κωνσταντῖνος Γεράκης, ὃν ὁ Φορβάνιος, καὶ τοι ἐχθρὸς αὐτοῦ, ὁμολογεῖ « ἀνδρα ψυχῆς μεγάλης καὶ εὐγενούς, ἀγγιχίας ἐξαισίας καὶ ἱκανῆς διὰ τὰς μεγαλητέρας ἐπιχειρήσεις, ὃς ἐκεῖνος ἐδύνατο νὰ φέρῃ εἰς πέρας μετὰ πολλῆς ἐμπειρίας καὶ φρονήσεως. »



λίθον τινά στήσαντες εἰς τι μέρος, προσεπάθουν διά σφαιρῶν ἢ λίθων νά τὸν ἀνατρέψωσι πῶρόθεν' καὶ ὅστις ἀπετύγγανεν, ἔφερον ἔποχαν τὸν ἐπιτυχόντα ἐπὶ τῶν ὤμων του, κεκλεισμένοις ὀφθαλμοῖς, μέχρι οὗ ἀφικνεῖτο ἀπλανῶς ἐπὶ τὸν χρησιμεύσαντα ὡς σκοπὸς λίθον, ὅστις ἐκαλεῖτο *διόσρος*.

*Ἐφετίρδα* καὶ *φεννίνδα*, παιδιὰ διὰ τῆς σφαίρας παιζομένη καὶ οὕτω καλουμένη εἴτε ἀπὸ φεννίδου τοῦ πρώτου εὐρόντος αὐτήν, ἢ διότι ἦτον εἰδὸς τι φενκακισμοῦ. Ὁ κρατῶν τὴν σφαῖραν προσεποιεῖτο ὅτι θά κτυπήσῃ τινά, ἐνῶ δ' ἐκεῖνος ἔφρυγεν ἢ ἐπροφυλάσσειτο, οὗτος τὴν ἔρριπτε πρὸς τὰ ἄνω ἀσκόπως, ἐλκύνον τὸν μυκτηρισμὸν τῶν παρεστῶτων ἐπὶ τοῦ φεύγοντος.

*Ἐωλοκρασία*, ἣτις συνήθως ἐπαίζετο κατὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Διονύσου, ἰδίως τὴν πρώτην. Ἐκαστος τῶν κωμαζόντων νέων ὤφειλε νά θέσῃ πλησίον του ὄρισμένον τί ἀγγεῖον οἴνου, καὶ ὅστις δὲν ἤθελε δυνῆθῃ μέχρι πρώτας νά πῖνῃ αὐτὸ, περιερχεῖτο ὑπὸ τῶν λοιπῶν συμποτῶν γελώντων.

*Ζατρίκιον*, τὸ καὶ παρ' ἡμῖν γνωστόν' παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὄνειροκρίταις ἐθεωρεῖτο μεγίστης σημασίας ὅταν ἐβλεπον αὐτὸ καθ' ὕπνον, ἰδίᾳ οἱ στρατηγοί, βασιλεῖς ἢ ἄρχοντες.

*Ἰμαρτελιγγός*, παιδιὰ δι' ἱμάντων παιζομένη οὕτω περιέβαλλον τινὰ μετ' ἱμάντα λαθουρινώδη, τὸν ὁποῖον συνέθεον μετ' ἐπιπλάτιον, καὶ ὅστις ἐδύνατο νά τύχῃ τὴν διπλόην ἐνίκα.

*Ἰππία*, παιδιὰ δι' ἣς ἐφέροντο ἐπ' ἀλλήλων, δίκαν ἵππων. (Ἄκολουθεῖ).

## ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

**Α**ΝΕΓΝΩΜΕΝ μετ' ἐπιστοαίαις τέσσαρα φυλλάδια τῆς καλλιτεχνίας τοῦ καθηγητοῦ τῆς Ἀρχαιολογίας ἐν τῷ ἡμετέρῳ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ κυρίου Παγκαθῆ, πρώτου ἐξ ὧν ἡμεῖς γνωρίζομεν ἐκ τῶν διδασκόντων ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ δόντος τὸ καλὸν παράδειγμα τύποις ἐκδοῦναι τὴν τῶν διδασκόμενων ὑπ' αὐτοῦ μαθημάτων σειράν. Ὁπόσῃν δὲ τὴν ὠφέλειαν ἐποίσει ἢ τῆς καλλιτεχνίας ἐκτύπωσις τοῖς φοιτηταῖς τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς ἀναγκαζόμενοις μέχρι τῆς χθὲς νά ἀντιγράψωσιν ἐν ταῖς παραδόσεσι καὶ τηρῶσι τὰ αὐτῶν ἀντίγραφα πλήρη σφαλμάτων καὶ ἑλλειψεῖς ἢ λελανθασμέναις τὰς πρὸς τοὺς ἀρχαίους καὶ νεωτέρους

τῶν συγγραφέων παραπομπάς, ὅσα συνεπάγει ἢ ἀντιγραφή καὶ ἢ περὶ ταύτην ταχύτης, οὐκ ἀνάγκη εἶπειν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῖς φιλαρχαίοις καὶ φιλόστοροις τῶν ὁμογενῶν λυσιτελεῖς ἔσται ἢ ἀπόκτησις ἔργου τοιούτου, ἀνακηρύττοντος τὸ περὶ τὰς ὠραίας τέχνας ἰδιοφυῆς καὶ ἀμίμητον τῶν ἡμετέρων προγόνων πνεῦμα, ἐμφυσησάντων ζωὴν ἐν τοῖς λίθοις καὶ εἰκόσι καὶ ἀπεικονισάντων ἐν τῇ ἀμόρφῳ καὶ τραχείᾳ λίθῳ ἢ ἐν μετάλλοις τὴν, ἣν ἐν τῷ νῶ αὐτῶν συνέλαβον καὶ διετύπωσαν μαγευτικὴν ἰδέαν τοῦ καλοῦ καὶ τῶν διαφορῶν ψυχολογικῶν καταστάσεων τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ γένεσις τῆς τέχνης, ἢ κατὰ μικρὸν πρόοδος αὐτῆς, ἢ ἀκμὴ καὶ παρακμὴ, πρὸς δὲ ἢ ἱστορία καὶ κατάστασις ἐν τῷ νῦν τῶν ὠραίων μνημείων, ἃ οἱ πρόγονοι πρὸς σπουδὴν καὶ θαυμασμὸν κατέλειπον πᾶσι μὲν τῆς παιδείας καὶ ἀναπτύξεως μετασχοῦσι, ἰδίᾳ δ' ἡμῖν τοῖς Ἕλλησι, τοῖς κατὰ μέγα μέρος καὶ ἐκ τῶν τοιούτων προσπορισμένοις τὴν ἐλευθερίαν, ἐστὶν ἀξιολογίμωτος καὶ λυσιτελέστατος.

Τὸ ἐξαιρετικὸν τοῦτο σύγγραμμα τοῦ φιλοπονωτάτου καὶ πολυγραφικωτάτου τῶν ἐν ἡμῖν λογίων, σκοπὸν προτίθεται τοῦτο μὲν νά ἀπαλλάξῃ τοὺς φοιτητὰς τῶν χαλεπῶν πόνων τῆς ἀντιγραφῆς καὶ συντόμους ἀπεργάσῃται τὰς πρὸς τὴν σπουδὴν τοῦ κλάδου τοῦτου ἐνασχολήσεις αὐτῶν, τοῦτο δὲ νά διεγείρῃ τὸν πρὸς τὰ ἀρχαῖα σεβασμὸν ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων, πρὸς τὰ περιδόξα ἐκεῖνα λείψανα τῶν ἐνδόξων ἐκείνων τεχνιτῶν, τῶν ἀμιμήτων τῆς φύσεως μιμητῶν, ὧν καυχώμεθα ὅτι ἐσμὲν ἀπόγονοι. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο πληρώσει τὴν ἀπὸ πολλοῦ ὕφισταμένην ἑλλειψιν τοιούτου ἐγχειριδίου, διότι τὸ τοῦ Ροσσίου μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ἐστὶν ἑλλειπὲς καὶ δυσνόητον τοῖς μικρῶν ἐντριβέσι τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσῃς, ὡς ἑλληνοὶ συντεταγμένον.

Ὁ κύριος Παγκαθῆς καὶ ἐν τῷ σπουδαίῳ τούτῳ ἔργῳ διαπρέπει καὶ διὰ τὸ ποιητικὸν αὐτοῦ πνεῦμα παρενείρων εἰκόνας ποιητικὰς καὶ παρομοιώσεις καταλλήλους, δι' ὧν τέρπει καὶ διδάσκει, οὐδὲ μικρὸν πονῶν τὸν ἀναγνώστην, ἀλλ' ἐπαναπαύων τὸ πνεῦμα αὐτοῦ καὶ νέαν παρέχων δύναμιν πρὸς ἐξακολούθησιν. Τὸ φιλοπόνημα τοῦτο, ἵνα διὰ βραχέων εἴπω, περιέχει πληθὺν ὁάσεων, ἐν αἷς μετ' ἐπίπνον ὁδοιπορίαν εὕρισκε τις ὕδωρ δροσερόν, σκιὰν πυκνὴν, ζεφυρίτιδα αὐραν τερνήν καὶ καρπὸς ὠραίους καὶ πεπερούς. Ἀναμίζας τὸ τερπνὸν τῷ σπουδαίῳ ἐπέζητησε τὴν χάριν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τὸ προερχόμενον ἐκ τῆς ἀναγνώσεως

πραγματῶν ὠφελίμων, καὶ ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἐπέτυχε πληρέστατα. Ὁ ἀδάμας καὶ οἱ σάπφειροι λάμπουσι μᾶλλον ἐνδεδεμένοι καὶ προσκεκολλημένοι χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ ἢ μόνοι ἐν ταῖς θήκαις τοῦ ἀδάμαντοςπώλου. Ὁ κῆπος, ἵνα ἢ τερπνὸς ἀπαιτεῖται νά ἔχῃ τὴν ποικιλίαν καὶ τάζιν ἐν τοῖς ἄνθεσι καὶ τοῖς δένδροις.

Τοιοῦτου ὄντος τοῦ συγγραμματος τοῦτου δὲν θεωροῦμεν ἀπὸ σκοποῦ συλλέγοντες γενικὰς τινας ἰδέας, οὐχὶ πρὸς σύστασιν τοῦ ἔργου, διότι αὐτὸ, προσεθὸν ἐκ καλὰμου δοκίμου, ἐστὶν ἀφ' ἐαυτοῦ ἀξιοσύστατον, ἀλλ' ἵνα προσφέρωμεν τοῖς ἀναγνώσταις τῆς Χρυσαλλίδος, τοῖς μὴ εὐτυχῆσασιν ἐτι νά ἀποκτήσωσιν αὐτὸ, τροπὴν τερπνὴν, οὕτως εἶπειν, ἐπαγωγὸν καὶ ὠφέλιμον. Εἰ ἐκ τῶν χιλιάδων βιβλίων τῶν τυπωθέντων ἀπὸ τῆς ἐλευθερώσεως ἡμῶν τὰ πλεῖστα εἰσὶ μυθιστορικά, σπάνια δὲ τὰ χρήσιμα καὶ σπουδαῖα, ὁπόσον πρέπει νά χαίρωμεν βλέποντες δημοσιευόμενον τὸ φιλοπόνημα τοῦτο ἐν ταῖς σελίδι τοῦ ὁποῖου ἐξισορρεῖται ἢ προγονικῆ ἡμῶν δόξα καὶ ἐκτίθεται τὸ ὕψος καὶ ἢ μεγαλοφυΐα τῶν ἡμετέρων πατέρων; Δυστυχῶς αἱ καλά συγγραφαὶ παρ' ἡμῖν εἰσὶ τοσοῦτω σπάνιαι, ὅσῳ ἢ ἀνακάλυψις νέου πλανήτου καὶ ἢ ἐμφάνεια κομήτου.

Κατὰ πρότερον ὁ συγγραφεὺς ὀρίζων τί ἐστὶν ἢ ἀρχαιολογία, τίθηται ὡς ὄριον αὐτῆς τὴν ἴδρουσιν τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας ἢ τὴν κατάλυσιν αὐτῆς, διότι, λέγει, καθ' ἑκατέραν τῶν ἐποχῶν τούτων ἀλλοιοῦται δι' ἡμᾶς ἢ φάσις τοῦ κόσμου, καὶ νέαν μορφήν περιδύεται ὁ ἐθνικὸς ἡμῶν βίος. Τὸ ὄριον δὲ τοῦτο, ὅπερ τίθησιν ὁ κύριος Παγκαθῆς ἐστὶ τὸ μόνον ἀκριβὲς καὶ δίκαιον καὶ μάλιστα πρὸς ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας, διότι εἰ καὶ πλεῖστα τῶν ἀρχαίων μνημείων καὶ οἰκοδομημάτων κατεστράφησαν ὑπὸ τοῦ φανατισμοῦ τῶν τότε χριστιανῶν, οὐχ' ἦττον περισώθησαν κομισθέντα ἐκ τῆς Ἑλλάδος εἰς Κωνσταντινούπολιν πολλὰ ἐξ αὐτῶν, καὶ διότι ἐκ τῆς μελέτης καὶ σπουδαίας παρατηρήσεως τῶν προγονικῶν ἐκείνων ἔργων νέος ῥυθμὸς διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης ἔλαβε σύσασιν. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ οὐκ ὀλίγας πορίζομεθα ἐκ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης γνώσεις περὶ τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Ἑλλάδος, γνώσεις ἀτελεῖς μὲν, ἀναγκαιὰς δὲ τῇ ἱστορίᾳ τῶν καλῶν ἔργων.

Ἰδοὺ δὲ πῶς κατωτέρω ἐκτίθηται τοὺς κανόνας καθ' οὓς παραγόμενον τὸ προϊόν τῆς τέχνης δύναται νά ἀρέσῃ τὴν ψυχῇ.

«Εἰσὶ δ' οἱ κανόνες οὗτοι, οὐχὶ μεταβλήτοι καὶ

ἐφ' ἡμεροῖ, οὐδ' ἐξαπτόμενοι ἐκ τῆς αὐθαριέτου θελήσεως τῶν ἀτόμων ἢ τῶν ἐθνῶν' ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ φύσει ἐγκείμενοι ἐτέθησαν ἀμετάβολοι καὶ ἀίδιοι. Ὁ τῆς πλάσεως τοὺς ἀμετακινήτους νομοθετήσας θεομοῖς, καὶ εἰς πάνσοφον ἀρμονίαν τὸ σῦμπαν καὶ ἕκαστον μέρος αὐτοῦ συνδύασας, ἔθετο καὶ τοὺς κανόνας τούτους ἐν φιλοστόργῳ προνοίᾳ, ὡς μαγικὴν καὶ εὐφρόσυνον ἄλυσιν μεταξὺ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ ἐκτὸς αὐτῆς κόσμου. Οὕτως ἢ ὅρασις ἐπλάσθη, ὥστε νά τέρπηται ἐπὶ τῷ ἀχανεῖ τοῦ ὠκεανοῦ, ἐπὶ τῷ κυανῷ τοῦ αἰθέρος, ἐπὶ τῇ χλόῃ τῶν πεδιάδων, ἢ ἀκοή ὥστε νά θέλγηται ὑπὸ τοῦ ἄσματος τῆς ἀηδόνος, καὶ ὑπὸ τοῦ τῶν τόνων συνδυασμοῦ, τοῦ ἀποτελοῦντος τὴν διατονικὴν κλίμακα' καὶ τὰ αἰσθητά ταῦτα εἰσὶν οὐχὶ αὐθαίρετα, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ ἐξαπτόμενα τοῦ ὁργανισμοῦ τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθητηρίων.

Τῶν ἀναγκαίων τούτων κανόνων τὸ σύνολον ἀποτελεῖ τὸ καθόλου καὶ ἀπολύτως καλὸν, τὸ ἦδη καὶ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος προσθευόμενον (Ἰππ. μεζ.), συνάρχον τῇ πλάσει, σφραγίδα ἐντελείας ἐπιτυπωθεῖσαν ὑπὸ τῆς χειρὸς τοῦ δημιουργοῦ ἐπὶ τῶν πλασμάτων του, ἀνεξάρτητον μὲν ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης βουλήσεως, αἰσθητῶν δὲ τῷ ἀνθρώπῳ διὰ τῆς ἀρμονίας τῆς ψυχῆς αὐτοῦ μετὰ τῆς ἐξω πλάσεως. Καὶ ὅσῳ μὲν εὐγενέστεραι αἱ ψυχαί, ὅσῳ συγγενοστέρω ἀνεπτυγμέναι πρὸς τὴν θεῖαν φύσιν αὐτῶν, ὅσῳ πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν φύσιν ἐξυδερκέστεραι, τόσῳ εὐαίσθητότεραι πρὸς τὸ καλὸν καὶ τὰς ἐντυπώσεις αὐτοῦ, ὅσῳ δὲ μᾶλλον τῇ ὕλῃ συνεσκοτισμέναι, τόσῳ ἀμβλύτερον διακείμεναι πρὸς αὐτῶν τὴν αἰσθησιν.

Καὶ τοὺς μὲν τῆς βιομηχανίας κανόνας ἀνακαλύπτει ἢ σκέψις καὶ διδάσκει ἢ ἐμπειρία. Εἰσὶ δὲ καὶ τινες τῶν καλλιτεχνικῶν ὑπὸ μακρᾶς καὶ αὐτοῖς πείρας ἀνευρισκόμενοι καὶ κυρούμενοι, ὡς φέρ' εἶπειν ὁ τῆς διατονικῆς κλίμακος, περὶ οὗ οὐδεὶς διαφωνεῖ ὁ γεγεμνασμένην ἔχων τὴν ἀκοήν. Τοὺς πλείστους ὅμως αὐτῶν, τὸν ἀφορώοντα ἐν παραδείγματι, τῶν χρωμάτων τὴν ἀρμονίαν, διαρᾶ, καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον ἐφαρμοζεῖ μόνῃ ἢ εὐφυΐᾳ, πολλὰκις οὐδ' αὐτὴ ἔχουσα αὐτῶν καθάραν τὴν συνείδησιν' ἐννοεῖται δ' ὅτι κλίμα, ἀγωγή, τρόπος καὶ βαθμὸς ἀναπτύξεως, διάφοροι ἔτεροι περιστάσεις, διαθέτουσαι τὰς ψυχὰς παντοίως, ἀλλοιοῦσι πολλὰκις τὰς αἰσθητικὰς αὐτῶν δυνάμεις, καὶ καθιστῶσιν αὐτάς εἰς βαθμοὺς διαφόρους τῆς ἀντιλήψεως τοῦ καλοῦ δεκτικὰς, ἢ πρὸς τὴν κατάληψιν τῶν ἀμυδρατέρων αὐτοῦ κα-







τελειώση ή υπόθεσις αὐτή. Δέν φεύγω ἄν προηγουμένως δέν μάθω ποίος ἐνεργεῖ ὄλα ταῦτα.

Μετά τινας ὅμως ἡμέρας αἱ κλοπαὶ ἐπανεληφθησαν, καὶ οἱ μυστηριώδεις κλέπτει πολλὰ συνάμα δωμάτια ἐπεσκεψέθησαν ὁ αἰρ Οὐίλιαμ ἔχασε καὶ ἄλλα χαρτοφυλακία, καὶ προσέτι τὸ κιβώτιον τὸ περιέχον τὰ ἀδαμαντοκόλλητα κοσμήματα, ἅτινα ἐμελλε νὰ δωρήσῃ εἰς τὴν μνηστήν του. Ἡ Κ. Μωβερνὴ δέν εὔρεν οὐδὲ ἓν ἐκ τῶν πλουσίων κασιμιριῶν τῆς, καὶ ὁ σύζυγός της ἠναγκάσθη ἐπὶ τέλους νὰ ζητήσῃ μεγάλα χρηματικά ποσὰ ἀπὸ τῶν ἐν Λονδίῳ πραπεζίτην του. Αἱ ἀρχαὶ τῆς κομητείας εἰδοποιήθησαν, ἔθεσαν εἰς κίνησιν ὅλους τοὺς ὑπάλληλους τῶν. Πολιορκήσαντες δὲ τὴν οἰκίαν, ἐφύλαττον αὐτὴν νυκθημερῶν, ἠλλαξαν τοὺς ὑπηρετάς, ἀλλ' ὄλα ταῦτα τὰ προφυλακτικὰ μέτρα ἀπέβησαν ἀνωφελῆ. Μία ὅμως ἀλλόκοτος περίπτωσις, κατέπεισε τὸν Μωβερνὴ νὰ ἐμμενῆ εἰς τὴν ἀπόφασίν του καὶ νὰ μὴ ἀναχωρήσῃ ἐκ τοῦ πύργου, ὅπου συνέβαινον αἱ μυστηριώδεις κλοπαὶ τὸ δωμάτιον δηλαδὴ τῆς θυγατρὸς του ἐλησμονήθη ὅλοτελῶς ὑπὸ τῶν κλεπτῶν, καὶ οὕτως ἀπέκρυψαν εἰς τὴν Ἄνναν τὰ εἰς τὰ ἄλλα δωμάτια τοῦ πύργου συμβαίνοντα.

(ἀκολουθεῖ)

## ΦΥΣΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ.

**ΠΕΡΙΦΑΝΕΙΣ** ἄνδρες ὀλόκληρον τὸν βίον αὐτῶν ἀφιέρωσαν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς φύσεως καὶ διὰ τῶν σφοδρῶν παρατηρήσεων τῶν παρέσχον εἰς τὴν ἀνθρωπότητα πηγὴν ἀνεξάντλητον πλούτου· ἀλλ' ἐκτὸς τῆς μεγάλης ὕλικης ὀφελείας τὰ συγγράμματα τῶν εὐεργετῶν τούτων τῆς ἀνθρωπότητος ἠνοιξάν ἑκάστον εὐρύτερον εἰς τὴν φιλοσοφίαν καὶ εἰς ἄλλας πολλὰς ἐπιστήμας. Τόσῳ δὲ περίεργος καὶ ἐπιγνώγος εἶναι ἡ ἀνάγνωσις τῶν περιγραφῶν τῶν, ὥστε ἀδιστακτικῶς νομίζομεν ὅτι θέλομεν εὐχαριστήσῃ τοὺς ἀνγνωστὰς τῆς Χρυσάλλιδος καταχωρίζοντες ἐκ διαλειμμάτων μικρὰ τούτων ἀποσπάσματα ὑπὸ τὸν τίτλον *Φυσικαὶ μελέται*, καὶ πρῶτον ἀρχόμεθα ἀπὸ τῆς.

*Κεντρικῆς θερμότητος τῆς Γῆς.*

Αἱ ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν ὥρων τοῦ ἔτους προερχόμεναι μεταβολαὶ τῆς θερμοκρασίας, ὁ αὐτῶν δηλαδὴ καὶ τὸ φύχος δέν ἐπενεργουσι σχε-

δὸν παντάπασιν ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, καὶ ἀπεδείχθη διὰ πολλῶν πειραμάτων ὅτι εἰς ἐλάχιστον βάθος ὑπάρχει θερμοκρασία στάσιμος καὶ ἀναλλοίωτος, ἰσοδυναμοῦσα πρὸς τὸν μέσον ὄρον τῆς θερμοκρασίας τοῦ τόπου ἐνθα γίνεται ἡ ἀνασκαφή. Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται διατὶ τὸ ὕδωρ τῶν φρεάτων τὸν μὲν χειμῶνα μᾶς φαίνεται θερμὸν, ψυχρὸν δὲ κατὰ τὸ θέρος. Προχωρήσαντες ὅμως βαθύτερον τοῦ σημείου τούτου τῆς στασιμότητος παρετήρησαν ὅτι ἡ θερμοκρασία αὐξάνει βαθμηδὸν καὶ αὐξάνει κατὰ ἓνα βαθμὸν ἀνὰ 33 μέτρα βάθους, ὅθεν ὑπελογίσθη ὅτι εἰς βάθος 3,000 μέτρων ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ὑπάρχει θερμοκρασία 100 βαθμῶν, θερμοκρασία δηλαδὴ τοῦ ζέοντος ὕδατος, καὶ εἰς βάθος 20,000 μέτρων θερμοκρασία 666 βαθμῶν, ἧτις διαλύει ἐντελῶς τὰ πλεῖστα τῶν θειούχων σωμάτων. Ἐπομένως περὶ τὸ κέντρον τῆς γῆς δηλαδὴ εἰς βάθος 6,366,000 μέτρων, ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι ὑπάρχει ἡ αὐτὴ ἀναλογία τῆς αὐξήσεως τῆς θερμότητος, θὰ εὔρωμεν θερμοκρασίαν 200,000 βαθμῶν, τὴν ἁποῖαν ἀδυνατεῖ ἀνθρώπινος νοῦς ν' ἀντιληφθῆ. Διὰ τοῦτο ἔχομεν διδόμενα νὰ πιστεύωμεν μᾶλλον ὅτι ἡ θερμοκρασία δέν αὐξάνει διηλεκτικῶς κατ' ὅμοιον λόγον, ἀλλ' ὅτι εἰς βάθος 150,000 ἢ 200,000 μέτρων παύει τοῦ ν' αὐξάνῃ καὶ περιορίζεται εἰς μόνιμον θερμοκρασίαν 3 ἢ 4 χιλιάδων βαθμῶν, ἧς ἀνωτέραν ἡ ἐπιστήμη δέν δύναται νὰ περάσῃ καὶ ἧτις ὄλα ἀνεξαιρέτως τὰ σώματα διαλύει, ὅσῳ σκληρὰ καὶ ἂν ὦσι.

Ἐκ τῶν παρατηρήσεων δὲ τούτων συναγεται ὅτι ἡ γῆ ὄχι μόνον ἀρχῆθεν ἦτο, ἀλλὰ καὶ τῶρα ἀκόμη εἶναι εἰς κατάστασιν βευστῆν ἐκτὸς τῆς ἐπιφανείας τῆς, ἧτις ἐστερροποιήθη ἀποψυχρῶν θείσα διὰ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιδράσεως τῆς ἀτμοσφαιρας καὶ ἀπολέσασα οὕτω τὴν ἀρχικὴν αὐτῆς θερμότητα.

Ἡ στερροποιήθεισα αὕτη ἐπιφάνεια, ἡ μᾶλλον εἰπεῖν ὁ ἐξωτερικὸς οὗτος φλοιὸς, παραβαλλόμενος πρὸς τὴν διάμετρον τῆς γῆς, ἐχούσης μῆκος ἴσον πρὸς 12,000,000 μέτρα καὶ πλέον, εἶναι μηδὲν· δηλαδὴ εἰς τεχνητὴν σφαῖραν ἔχουσαν διάμετρον ἴσην πρὸς δύο μέτρα ὁ στερρὸς φλοιὸς τῆς γῆς ἰσοδυναμεῖ πρὸς 4 ἢ 6 χιλιοστά τοῦ μέτρου καὶ ἐπὶ συνήθους μετρίου μεγέθους σφαιρας πρὸς λεπτὸν φύλλον χάρτου. Τοιαῦτα λοιπὸν λεπτὰ περικαλύμματα πῶς εἶναι δυνατόν νὰ συγκρατήσωσιν ὕλην βευστῆν πεντάκις ἢ καὶ ἑξάκις

βαρύτεραν τοῦ ὕδατος, καὶ νὰ ἀνθέξωσιν ἔστω καὶ εἰς τὴν ἐλάχιστην δόνησιν, ἂν μὴ ὦσι τὰ συγκρατοῦντα αὐτὰ μόρια συμπαγέστερα καὶ πυκνότερα τῶν τοῦ γήινου φλοιοῦ;

Ὅθεν τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν πρέπει νὰ ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ περὶ τῆς γῆς, διότι καὶ αὐτῆς ὁ φλοιὸς εἶναι σχετικὸς ἀσθενὴς καὶ πολλαχοῦ διεβρωγῶς, ἐπομένως δέν ἀντέχει εἰς τὰς διηλεκτικὰς μεταμορφώσεις καὶ ἀλλοιώσεις τοιαύτης φλογιστικῆς μάζης, δυναμένης τὰ πάντα νὰ μεταβάλλῃ ἐν ἀκρείῃ εἰς ἀτμὸν, ἅμα ἔλθῃ εἰς συνάφειαν μετὰ τῆς ἐξωτερικῆς ἀτμοσφαιρας, αἴσης σχετικῶς πολὺ ἐλαφροτέρας.

Ἄξιον δὲ θαυμασμοῦ τῶνόντι εἶναι, ὅτι ἡ δυναλογία αὕτη τῆς στερεᾶς ἐπιφανείας τῆς γῆς πρὸς τὴν διάμετρον τῆς βευστῆς μάζης τοῦ ἐμβάδου αὐτῆς δέν ἐπάγει καταστροφὰς πολὺ μεγαλύτερας, παρ' ὅσας σήμερον βλέπομεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ πλανήτου μας.



## Ο ΘΕΟΣ ΚΑΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ.

Ὁ Θεὸς τὸν Θάνατον,  
Λυτρωτὴν τῶν πόνων,  
Ἐπεμψεν εἰς ἄρρωστον  
Ἄνδρα γεωπόνον,

Νὰ τῷ δώσῃ ἀνεσιν  
Τῶν δεινῶν καὶ κόπων,  
Καὶ εἰς ἀνάπαύσεως  
Νὰ τὸν φέρῃ τόπον.

Ἐρθεσαν ὁ Θάνατος,  
Κ' ἐπὶ τῆς καλύβης  
Τοῦ πτωχοῦ ἐκάθισεν  
Ὡς ἡ ὄρνις ἴδις.

Στεναγμοὶ ἤχουοντο,  
Οἰμωγαὶ καὶ θρήνοι·  
Ὅλην κατεσειέτο  
Στέγ' ἡ καλαμίνη.

Ἦέντε ἐξ ἀνήλικα,  
Καὶ ἀπὸ μητέρα  
Ὀρφανὰ, τὸν θνήσκοντα  
Ἐκλαίον πνίτερα.

Ὁθήσκει, πάτερ, ἔκραζον  
Κύκλωθεν τῆς κλίνης,  
Καὶ ἡμᾶς τὰ ἔρημα  
Ἄχ! ποῦ μᾶς ἀφίνεις;

Ἦκουσεν ὁ Θάνατος  
Καὶ τὰ ἐλυπήθη,  
Οἰκτιρμὸν ἠσθάνθησαν  
Τ' ἀπὸν τοῦ στήθη.

Ἄπρακτος ἐπέστρεψε  
Πρὸς τὸν Κύριόν του·  
Κ' ἐνταυτῷ φοβούμενος  
Τὸν φρικτὸν θυμὸν του,

Ἄφρονος εἰς τ' οὐρανοῦ  
Ἰστατο τὰς θύρας·  
— « Διὰ τί, ὦ Θάνατε,  
Μὲ κενὰς τὰς χεῖρας; »

Εἶπεν ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ  
Ὁ Θεός· κ' ἐκεῖνος,  
« Μ' ἔκαμψαν τὰ δάκρυα,  
Τῶν μικρῶν ὁ θρήνος.

Διὰ τὰ παντέρημα  
Τίς θὰ προνήσῃ,  
Ὅταν καὶ ὁ μόνος τῶν  
Βοηθῶς τ' ἀφήσῃ; »

« Τρέξε, εἰπ' ὁ Ἀναρχος,  
Τρέξε ν' ἀποσπάσῃς  
Λίθον ἀπὸ τ' ἄμετρα  
Βάθῃ τῆς θαλάσσης. »

Εἶπε, κ' εἰς τὴν θάλασσαν,  
Δίχως νὰ βραδύνη,  
Ὡς βολίς ὁ Θάνατος  
Ἦίπτει μολυβδίνη.

Καὶ εἰς τὰ ὀράνια  
Μετὰ τάχους ἴσου  
Φέρει τὸν ζητούμενον  
Λίθον τῆς ἀβύσσου.

— « Θραύσέ τον. » — Εἰς δάκτυλα  
Δύω τὸν λαμβάνει,  
Τὸν συντρίθει, κ' ἐνδὸν τοῦ  
Σκώληξ ζῶν ἐράνη.

Τότε ὁ Πανάγιος  
Ἐκράξεν ὀργίλος,  
Καὶ ὁ θόλος ἔτρεψε  
Τ' οὐρανοῦ ὁ κοίλος.

« Τίς εἰς τὰ ἀνήλικα  
Βάθη, ἀποκρίσου!  
Συντηρεῖ τὸν σκόληκα  
Τοῦτον τῆς ἀθύσου;

« Τίς ἑμοῦ δι' ἅπαντα  
Ἡρονοεῖ τὰ ὄντα;  
Τίς γινώσκει μέλλοντα,  
Πρότερα, παρόντα;

« Τίς ἑμοῦ, ὦ κάθαμα!  
Κάλλιον γνωρίζει  
Ἡ ζωὴν ἢ θάνατον  
Πότε νὰ χαρίζῃ;»

Κ' ἐνταυτῷ τῷ σκήπτρον του  
Αἰρ' ἢ δεξιά του,  
Διδ' εἰς τὸ μετάφρενον  
Μίαν τοῦ Θανάτου.

Ἦστραψε κ' ἐδρόντησε,  
Τὸν κατακυφάνει,  
Καί κωφὸς ὁ Θάνατος  
Ἀπὸ τότε μένει.

Μάταια τὰ ὄπτα του  
Ὁ κλαυθμὸς μας κρούει.  
Δὲν ἀκούει δέξιν,  
Θρήνους δὲν ἀκούει.

I. ΚΑΡΑΣΟΥΤΣΑΣ.

### ΠΟΙΚΙΛΑ.

\* \* Τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον ἐγένετο πρα-  
δεκτὸν ἐν Ἀγγλίᾳ μόλις κατὰ τὸ 1752, δηλαδή  
170 ἔτη μετὰ τὴν σύστασιν αὐτοῦ ἐπειδὴ δὲ  
προέκυπτε διαφορά ἐξ ἑνδεκα ἡμερῶν, ἀπεφασίσθη  
ν' ἀραιρευθῶσιν ἐκ τοῦ ἔτους ἐκείνου ἑνδεκα ἡμέ-  
ραι ὥστε ἕμειναν 354. Τόσῳ δ' ἀκατάληπτον ἐ-  
φάνη τοῦτο εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις τοῦ λαοῦ,  
ὥστε παρεπονέοντο ἀναφανδὸν λέγοντες, ὅτι ἡ κυ-  
βέρνησις ἐκλείψεν ἐξ αὐτῶν 11 ἡμέρας.

\* \* Γνωστὸν εἶναι ὅτι ὁ Φεβρουάριος ἔχει 28  
ἡμέρας καί, ὅταν τὸ ἔτος ἦναι ἐμβόλιμον ἢ βίσεικ-  
τον 29' συνέπεσε λοιπὸν νὰ ἦναι τὰ γενέθλια κυ-  
ρίου τινος τὴν 29 Φεβρουαρίου, ὥστε μόνον ἀνά  
τετραετίαν ἐώρταζεν αὐτά. Ἐλεγε δὲ ἀστεειούμε-  
νος εἰς ἡλικίαν τεσσαράκοντα ἐτῶν, ὅτι δωδεκάκις  
μόνον εἶχεν ἐορτάσει τὰ γενέθλιά του.

Πυραμῖς ἐν Ἀμερικῇ. Ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως  
ἐν Καλιφορνίᾳ πυραμῖς ὁμοιοτάτη πρὸς τὰς ἐν  
Αἰγύπτῳ ὑπαρχούσας κατὰ τὸ σχέδιον, μικροτέρα  
ὅμως κατὰ τὰς διαστάσεις· οἱ δὲ ἐγγχώσιοι ἀρχαι-  
λόγοι συμπέρανουν ὅτι ἡ πυραμῖς αὕτη ἔχρη-  
σίμωσεν ἀντὶ τάφου εἰς τινὰ Φαραῶ Ἀμερικανόν.

Ὁ δαίμων μετημφοισμένος. Εἰς μίαν τῶν βο-  
ρειῶν ἐπαρχιῶν τῆς Γαλλίας ὑπερέτης ἱατροῦ ἡ-  
γόρασε μίαν κίσσαν καὶ βαθμηδὸν τὴν ἐσυνήθισε  
νὰ λαλῇ μὲ τραγικὴν φωνὴν «ὦ Λουδοβίκε, εἴμαι  
πολὺ ἀσθενής.» Τὸ νόημα τοῦτο πτηνὸν ἠγαπάτω,  
ὡς εἰκός, παρὰ τοῦ κυρίου του καὶ πολλῆς ἐτύγ-  
χανε παρ' αὐτῷ περιποιήσεως· ἀλλ' ὅμως τὸ ἀγά-  
ριστον δραπετεύει ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ ἀπὸ  
στέγης εἰς στέγην καὶ ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον  
φθάνει εἰς κομὸπολιν καλουμένην Κουτιχίνην.  
Ἐκεῖ εἰς ἐκ τῶν ἐγκατοίκων ἰδὼν αὐτὸ ἐπὶ κλάδου  
καθήμενον, εἰσέρχεται δραμαίως εἰς τὴν οἰκίαν  
του, λαμβάνει τὸ ὄπλον, πυροβολεῖ, καὶ ἡ δυστυ-  
χῆς κίσσα πίπτει κατὰ γῆς σπαράσσουσα. Ὁ δὲ  
Νεμβρόδ οὗτος χωρικὸς ὀνόματι Λουδοβίκος, λαμ-  
βάνει εἰς χεῖρας τὴν κίσσαν καὶ φουσᾷ τὰ πτερά  
τῆς διὰ νὰ ἰδῇ ἐὰν ἦναι παχῆτα· ἀλλ' αἰφνης ἐ-  
κείνη στραφείσα πρὸς αὐτὸν λέγει μὲ λυπηρὰν  
φωνὴν «ὦ Λουδοβίκε, εἴμαι πολὺ ἀσθενής.» Ὁ τα-  
λαίπωρος κυνηγὸς ἀκούσας ταῦτα βίπτει καὶ κίσ-  
σαν καὶ ὄπλον καὶ φεύγει κράζων, ὅτι ὁ διάβολος  
μετεμορφώθη εἰς κίσσαν!

\* \* Τὰ ζῶα δὲν στεροῦνται νοημοσύνης· πα-  
ράδειγμα δὲ τούτου ἔστωσαν τὰ ἐξῆς.

Οἱ λύκοι ποτὲ δὲν διαβαίνουσι ποταμούς· ἡ  
χειμάρρους ἀνά εἰς καὶ χωριστά, διὰ τὸν φόβον  
μὴ παρσυρθῶσιν ὑπὸ τοῦ ρεύματος· ἀλλὰ συγ-  
κρατοῦνται δάκνοντες ὁ ἐπόμενος τὴν οὐρὰν τοῦ  
προηγούμενου καὶ σχηματίζοντες οὕτως ἀδιάσπα-  
στον ἄλυσον.

Ὅταν δὲ πάλιν στενοχωρηθῶσιν ὑπὸ τῆς πείνης  
καὶ δὲν εὕρωσι τροφήν, συναθροίζονται καὶ πρέ-  
χουσι κυκλικῶς ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου· ὅστις  
δ' αὐτῶν ἀποκαμῶν πέσῃ πρῶτος κατὰ γῆς, κα-  
τατρώγεται ὑπὸ τῶν λοιπῶν, ὡσεὶ διὰ κλήρω-  
ν εἶχε προορισθῆναι θεραπέυσθαι τὴν πείναν τῶν ἄλλων.



Νηστεία καὶ προσευχή! . . .

ΚΑΤΩ ἡ παράλυτος κρεωφάγια! κάτω αἱ ἄ-  
σεμνοι Ἀποκρέω! αἱ προσωπίδες κάτω, καὶ ὁμοῦ  
μὲ αὐτὰς οἱ Ὑπουργοὶ, καὶ τὰ πολιτικὰ αὐτῶν  
ἔργια κάτω!

Ζήτω ἡ καθαρὰ Δευτέρα! Ζήτω ἡ τεσσαρακο-  
στή! Ἴδου αἱ μεγάλα νηστεία αἰτίνας ὑπόσχονται  
τὸν παράδεισον, καθὼς καὶ αἱ μεγάλα οἰκονομῖαι  
τοῦ κράτους ἄρχονται — Πλὴν τὸ νέον Ὑπουρ-  
γεῖον ὑπόσχεται τοῦλάχιστον καὶ αὐτὸ κόκκινά  
ἀπὸ τὸ Πάσχα :

Εἰς ταῦτα, ὡς πάντοτε, περιστρέφεται καὶ  
σήμερον τινῶν ὀλιγοπίστων χριστιανῶν ἡ εὐσεβὴς  
ἐρώτησις — τινῶν δυσκόλων πολιτικῶν ἢ πονηρὰ  
ἀπορία.

Μολονότι καὶ οἱ μὲν πιστεύουσι, ὅτι καθαρίζον-  
ται τῆς Ἀποκρέω τὰ παραπτώματα μὲ μόνην  
τὴν νηστείαν τοῦ ἐγκληματικοῦ κρέατος, καὶ  
τὴν ἐξακολούθησιν τῶν ἀθῶων ἀμαρτιῶν των.

Καὶ ἄλλοι πάλιν πρὸςθεύουσι ὅτι αἱ γενικαὶ  
οἰκονομῖαι εἰς αἷς συμπεριλαμβάνονται καὶ αὐτοὶ,  
εἶναι σπατάλη, ἢ δὲ κατ' ἐξίχρισιν σπατάλη  
ἀναμφιλέκτως εἶναι οἰκονομία . . .

Τὸ κατ' ἐμὲ — ΧΙ! ΧΙ! — ἀδιαφορῶ, μικρὸς  
τῆς κοινωνίας πειρασμὸς ὠνηρῶ εὐθυμῶς τὸ κύμ-  
βαλόν μου εἰς τὰς θύρας σας, ζηλότυποι σύζυγοι,  
ὑπὸ τὰ παράθυρά σας, πονηραὶ παρθένοι, κατὰ  
τὸ ἐγγχώριον ἔθιμον καὶ χειρῶν ἐξ Ἰσοῦ :

Ἐν μεγαλόσχημον Ὑπουργεῖον, καὶ αἷς φέρῃ  
πλήρη ἄφρονι ἀμαρτιῶν τοῦ παρελθόντος καὶ αἷς  
ὑπόσχεται ζῶν ἠδὲ ἀνάμνησιν τοῦ μέλλοντος ἐν οἰ-  
κονομίᾳ καὶ νομιμοφροσύνῃ.

— Ὅπως καὶ τὴν καλογραίαν, Τεσσαρακοστήν,  
ἤτις αὐστηρὰ καὶ ἀδυσώπητος ἔρχεται νὰ κατα-  
στρέψῃ τὴν κραυγὴν τῶν συμποσίων νὰ ἐπι-  
θάλλῃ σιγὴν εἰς τὴν ὀργίαν τὰς φωνασιῶν καὶ νὰ  
πατήσῃ ἢ σκληρὸκαρδος, τὸ ἀσπαῖρον πεῖσμα τῆς  
ἀποκρέω, τῆς ὁποίας οἱ παράφοροι θειασῶται μα-  
ταίως πάσχουν νὰ παρατείνωσι τὴν ζωὴν μίαν  
εἰσέτι ἡμέραν, μίαν ἀκόμη στιγμὴν, παραδιδόμε-  
νοι εἰς ἀστεθεὴ εὐθυμίαν, ἐνῶ τῆς ἐκκλησίας ὁ κώ-  
θων προσκαλεῖ εἰς σύννοιαν τὸν πιστόν . . .

Διότι, ἡ τῶν ἁγίων πατέρων Σύνοδος, δὲν δμοι-  
άζει δυστυχῶς τὸν φίλον μου τὸν Πάπαν, ὅτις  
λησημονηθεὶς ποτὲ καὶ τὴν τρίτην ἀκόμη ἡμέραν  
μῆς τεσσαρακοστῆς ἐν τῷ μέσῳ τῶν μυστικῶν  
δείκνων τῶν ἀποκρέω του — τὰς ὁποίας ἐώρτα-  
ζε καὶ αὐτὸς ὡς ἄνθρωπος — διὰ νὰ καλύψῃ  
τὸ σκάνδαλον, ἐκάλεσεν εἰς ἐκκλησίαν τοὺς νη-  
στεύοντας· καὶ μὴ νηστεύοντας κατ' ἐκείνας τὰς  
ἡμέρας, τοὺς ἐγκρατεῖς καρδινάλιους του, ἐψάλεν  
ἐν κατανύξει καὶ θεῖα ἐκστάσει ἐν — *Te Deum* —  
ἐπὶ δύο ὀκλήρους ὥρας καὶ ἐκήρυξεν ἐν τέ-  
λει ἀπ' ἀμβωνος, θρακικῆ τῆ φωνῆ, ἐκήρυξε τὰς  
ἀποκρέω ἡλικιωθεῖσας κατὰ δύο ἐπὶ πλέον ἡ-  
μέρας! — Ζήτω ὁ Χριστιανικώτατος Πάπας!

Ἄλλ οἱ εὐλογημένοι Συνοδικοὶ εἶναι καλόγηροι  
ἀδυσώπητοι καὶ οὐτὲ τὴν καθαρὰν Δευτέραν,  
οὔτε αὐτὴν ἀφίνουσι νὰ κρεωφάγῃ, ἔστω καὶ ἄ-  
νευ προσωπίδος.

Ἀπεναντίας δὲ εἶναι ἱκανοὶ, ἐὰν ἀπελπισθῶσιν  
ὅτι οἱ ἀπλοὶ κανόνες των, τῆς ἐκκλησίας οἱ εὐαγ-  
γελικοὶ ἀφορισμοὶ δὲν σωφρονίζουσι τὰ ἀπολωλότα  
τῆς ἀποκρέω, νὰ ἐπαναφέρωσι τὸν τρομερὸν ἐκεῖ-  
νον νόμον τοῦ Μεγάλου Καρόλου, ὅστις ἔγραφε  
ποινὴν θανάτου ἀνεκλίτον εἰς τὸν παραβάτην  
τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς — ἐννοεῖτε  
βεβαίως τὰ γλαφυρὰ λατινικά :

« Si quis sacrum quadragesimale jejunium  
. . . . contempserit et carnem comederit  
morte moriatur. »

Καὶ πιστεύσατέ το, φίλοι μου, τὸ κάμνουσι σή-  
μερον· διότι μόνος ὁ Καρδινάλιος Ὀθων, ἐὰν δὲν  
ἐδυνήθη νὰ ἀυξήσῃ τὰ ἔργια τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς  
Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας, καταγίνετο ὅμως ἀνε-  
δότως νὰ ἀυξήσῃ τὰ ἔργια τῶν ἀποκρέω, συμπερι-  
λαμβάνων καὶ τὴν καθαρὰν Δευτέραν, ἐλευθέραν  
πάτης προλήψεως.

Τὴν ἐνθυμεῖσθε πῶς παρευρίσκετο ἐκ τῶν πρό-  
των πάποτε εἰς τὰ ἱστορικὰ μας *κούλουμα*, ἔχι-  
βέθκια μὲ προσωπίδα, ὡς Ἑβραῖος ὁ Δ'. εἰς ὁ-  
μοίας ἡμέρας, καὶ παρακαλουθούμενος, ὡς λέγουσι  
τὰ χρονικά, ὑπὸ δέκα χιλιάδων ἀνοήτων! ἐνῶ διέ-  
τρεχε τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως μεταξὺ τοῦ δουκὸς τοῦ  
Guise καὶ τοῦ Victry· οὔτε ἐδίδεν ὁ Ὀθων ὡς ὁ  
Ἑβραῖος τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἐπίσημον χορὸν εἰς  
τὰ ἀνάκτορα πρὸς τοὺς Ὑπουργοὺς καὶ τοὺς ἐν  
τέλει — τοῦτο ἐσκέπτετο νὰ τὸ πράξῃ ἴσως, ἐὰν  
δὲν ἔσπευδε νὰ κάμῃ τὰς Ἀποκρέω του εἰς τὴν  
ῥομαντικὴν Παυαρίαν.

Ἄλλ' ὅπως δήποτε τὸν ἐνθυμεῖσθε μὲ τὴν κομ-



τὴν κνήμην τὸν φέρει εἰς συναίσθησιν καὶ οἱ φίλοι τὸν συγχαίρονται ἐνῶ θαρροῦν ὅτι τὸν συλλυποῦνται.

— Δύο ἀλύγιστα φέσια παρκαί, ἡμιζύριστοι κρόταφοι καὶ κεκρόφαλοι ὑπερμεγέθεις μορφόνουσι πατριαρχικὴν τράπεζαν· τρώγουν τὰ κόλυβα τῆς μακκαρίτιδος καὶ πίνουν ἀντὶ νὰ χύσωσι τὸν οἶνον ἐπὶ τοῦ μνήματός της, ἐνῶ μία σεμνότευρος μελαγχορινὴ ψάλλει, φαίνεται, μελαγχορικὰ τὸ « ἄμμοι ἐν ὄθῳ. . . καὶ ὁ χορὸς ἐπαναλαμβάνει μεγαλοφώνως — ἄμην! — δηλαδὴ — ἄμην.

Τέλος πρὸς τὸν λόφον τοῦ νεκροταφείου μία αὐτόχθων ὀρχήστρα, παρῶδὲ ὀλόκληρον φιλαρμονικὴν ἑταιρίαν καὶ κατενοουσιᾶ δέκα ταπεινὰς φυσιογνωμίας εἰς πλήρη κρᾶσοκατάνυξιν, αἵτινες πιστεύει, ὅτι συνηθροίσθησαν ἐπίτηδες ἐκεῖ ἀπέναντι τοῦ κοιμητηρίου, διὰ νὰ ἀποσπάσουν ὡς ἄλλοι ὄρφεας ἀπὸ τοῦ Χάρου τοὺς ὄνυχας τὰς κοιμωμένας Εὐρουδίνας των.

Ἄλλ' οὔτε χοροὶ, παρ' ἐλπίδα, ἐστήθησαν σήμερον, οὔτε οἱ οἰκοκυραῖοι τῶν πολιτῶν ἀνεμίγησαν ὡς ἄλλοτε εἰς τὰ ἀσεβέστατα κούλουμα, νὰ πῶσι καὶ αὐτοὶ μίαν, τρώγοντες τὰ περισσεύματα τῆς *Τυρηνῆς των* εἰς τὸ πείσμα τῆς σκελετώδους τεσσαρακοστῆς.

Ποῦ καὶ ποῦ μόνον προέβαινον ταπεινοί, δύο ἢ τρεῖς ἀξιοπρεπεῖς πιλοί, καὶ σπάνια τινα ἀναχωρητικὰ μαλακῶρ ἐκαθάριζον τῆς καθαρᾶς Δευτέρας τὸ βέβηλον ἔδαφος.

Αἱ ἄμαξαι καὶ οἱ ἵπποι ἦσαν πολυπληθέστεροι ἰσως σήμερον ἐπὶ τῆς παρὰ τὸν Ἰλισσὸν πρὸ μικροῦ ἀνοιχθείσης λεωφόρου, ἵπποταξίαι ὅμως καὶ καλλοναὶ νησταλέαι περιεφέροντο· τῆς δὲ ἀριστοκρατίδος κομψότητος ἢ παντελῆς ἔλλειψις, ἥτις ἐκαθαρίζετο βεβαίως ἀλλαγῶ — χωρὶς νὰ ὑποθέσκατε εἰς τὴν ἐκκλησίαν — ἐμχαρτῶν τὴν παρακμὴν τοῦ κολασημένου αὐτοῦ ἐθίμου. Τὸ ὅποιον θέλει πέσει βεβαίως μίαν ἡμέραν ὑπὸ τῶν τοσοῦτων ἀναθεμάτων, τοσοῦτων σκανδάλων καὶ τῆς μεγάλῃς κατάρτας τῶν συνοδικῶν — Ἄμην!

Καὶ θέλει μᾶς μένει τότε ἀγνή ἢ κλογοργία τῆς μεγαλοσχημοῦ μονῆς, ἢ μικρὰ τεσσαρακοσὴ μᾶς, τῆς ὁποίας εἶναι ἀχώριστος σύντροφος ὁ Ρωμαῖος Μάρτιος.

Ὁ ἵπποταξίας Μάρτιος εἶναι ὁ πρῶτος μὴν τῆς ἀνοιξέως, καθ' ὃν πᾶσα εὐδαίμων, τρυφερὰ ὑπαρξίς, πᾶσα καρδία πάλλουσα ζωῆς, ἀδύνατον νὰ κλεισθῆ ἐντὸς δωματίου, νὰ καθῆσθαι περιορισμένη καὶ μεθ' ὑπομονῆς νὰ ἐργασθῆ ἐπὶ τοῦ ὠραίου κεντήματός της, νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἐκλεκτὸν

ἐργόχειρον, τὸ ὅποιον ἢ ἀπομόνωσις τοῦ χειμῶνος τῇ ἐνέπνευσεν εἰς ὄραν μεγάλου ψύχους ἢ εἰς στιγμὰς ἐλαφροῦς θερμότητος. . .

— Δὲν εἶναι ἀληθῆς χαρίεσσα ἀγκυλώστρια; — Ἄνεμφοδόως συμφωνεῖτε μετ' ἐμοῦ, τρομεροὶ ἐργολάβοι τῶν καρδιῶν!

Κατὰ τὸν προσφιλῆ τοῦτον μῆνα, ὅστις μᾶς φέρει τὴν πρῶτην τρελλὴν χελιδόνα καὶ μᾶς χαρίζει τὰ ἄνθη, ἢ εὐαίσθητος νεότης ὁμοιάζει τὴν ἀβρᾶν Χρυσάλλιδα μου — ἐννοεῖται πρὶν γίνῃ περιοδικὸν σύγγραμμα — καὶ διέρχεται τὰς ὠραίας ἡμέρας τῆς εἰς τοὺς κήπους καὶ τοὺς ἀγρούς τερπομένη εἰς τὴν ἐξάνθησιν τῶν δένδρων καὶ τὴν ἐκβάστασιν τῶν φυτῶν.

Συνήθως ὅμως ἀπὸ πρῶτας μέχρις ἐσπέρας ἢ ἀφροντίς νεῖνις σκαλιζει καὶ ποτίζει τὸν μικρὸν της ἀνθῶνα, κατασκοπεύουσα τὸσάκις τῆς ἡμέρας τὰ μόλις σημειούμενα φύλλα, ὅσα σχίζουσι αὐθαδῶς τῶν φυτῶν τῆς τὸν ὀφθαλμὸν, μέχρις οὗ ὁ κάλυξ προδῶσῃ τοῦ ἄνθους τὴν γροϊάν καὶ μετ' ὀλίγον τὸ ἄρωμα τῶν πρώτων ἰῶν, βαλαμῶνον τὴν ἀτμοσφαῖραν, προκαλέσῃ τὰς δραπέτιδας ἐκείνης μελισσᾶς, ὅσαι περιβομβοῦσι θριαμβευτικῶς καὶ ἐργονται νὰ ἐκμυζήσωσι τῆς αἰδοῦς τὰ μῦρα εἰς τὴν ἀφατον ἡδονὴν παρθένου μέλιτος.

Ἄγνοῦ διατί εἰς τὴν θέαν αὐτῶν προσηλωταὶ καὶ βεμβάζει ἢ παρθένος ἐκείνη καρδίαν· τοῦτο ἤξεύρω μόνον, ὅτι ὁπότεν τὸ τοιοῦτον συμβῆ εἰς τὴν ἀκκον νεότητα, γεννῶνται τότε εἰς τῶν καρδιῶν τοὺς μυστηριώδεις κήπους ἄνθη τινα ἄγνωστα μὲν, πλὴν θελκτικώτατα εἰς τὴν δειλὴν ἐμφάνισίν των.

Εἰς δὲ τὰς πολυπαθεῖς ὑπαρξίς τὰ ἄνθη ταῦτα ἀναγεννῶνται οὐχ ἥττον εἰς ἕκαστον Μάρτιον τοῦ βίου των, ἀλλ' ὁμοιάζουσι τὰ ἐπὶ τῶν ἐρείπιων καὶ τῶν τάφων φυόμενα αἰγοκλήματα, τῶν ὁποίων τὸ ἄρωμα παρῶδὲ τὴν προσφιλῆ ψυχὴν ἐκείνης, ἢ ἐκείνων, τοὺς ὁποίους τοσοῦτον περιπαθῶς ἠγάπησαν ἐπὶ τῆς γῆς. . .

Οἴμοι! ἢ τρυφερὰ χλόη, τὰ εὖσμα ἄνθη, τὰ θάλλοντα δένδρα, τὸ πᾶν ἐπανευρίσκει τὴν νεότητα, τὸ μῦρον τὴν λαμπρότητά του.

Καὶ τὴ πτηνὰ αὐτὰ ἐπανευρίσκουν τὴν ἀνοιξιν, τῆς αὐτᾶς φωλαῆς, τῆς αὐτᾶς ἀπολαύσεως, τοὺς ἔρωτας καὶ τὰ ἄσματά των.

— Μόνος ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος, μόνος αὐτὸς ἀποθνήσκει κατ' ὀλίγον, ἐνῶ ζῆ μίαν ἀκόμη ἀνοιξιν. . . .

ΒΡΑΤΣΑΝΟΣ.

## ΟΙ ΟΠΑΔΟΙ ΤΟΥ ΙΗΟΥ.

(Συνέχεια, ἴδε φυλλάδιον 28).

— Ὅλα ταῦτα ἐλέχθησαν μετὰ τῆς συνήθους τῶν Ἐδουάρδω ζωηρότητας, ἐνῶ ἡ κυρία Δὲ Μοντρεβέλ κατήρχετο τὴν κλίμακα διὰ ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν τῆς αὐλῆς.

Ἡθέλησε δὲ νὰ καταβιάσῃ ἢ ἰδίᾳ τὸν Ἐδουάρδον ἀπὸ τοῦ ἵππου, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐπήδησεν ἐλαφρῶς κατὰ γῆς καὶ τὴν ἐνηγκαλίσθη μετὰ στοργῆς. Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἔφθασαν ὁ Ρολάνδος καὶ ὁ σὶρ Ἰωάννης, συγχρόνως δ' ἐφάνη εἰς τὸν ἐξώστην καὶ ἡ Ἀμαλία. Ὁ Ἐδουάρδος ἀφῆκε τὴν μητέρα του ἀνησυχούσαν πλησίον τοῦ Ρολάνδου, ὅστις ἦτον ὄλως αἰμοσταγῆς καὶ φοβερός τὴν θέαν καὶ ἔτρεξε πρὸς τὴν ἀδελφὴν του ἐπαναλαμβάνων τὴν αὐτὴν διήγησιν τὴν ὁποίαν ἐδιηγήθη καὶ εἰς τὴν μητέρα του· ἀλλ' ἡ Ἀμαλία ἠκροάσθη μετ' ἀπροσεξίας τὰς ζωηρὰς περιγραφὰς του, ὅθεν ὁ Ἐδουάρδος, προσβληθείσης τῆς φιλαυτίας του, ἔτρεξεν ἀμέσως εἰς τὸ μαγειρεῖον διὰ νὰ διηγηθῆ τὸ συμβάν τοῦτο εἰς τὸν Μιχαὴλ, περὶ τῆς προσοχῆς τοῦ ὁποίου ἦτο βεβαίωτατος.

Ὁ Μιχαὴλ ἐνδιεφέρετο μεγάλως περὶ τοῦ συμβάντος τούτου ἐκτὸς μόνον ὅτε ὁ Ἐδουάρδος, ἀφοῦ εἶπεν εἰς αὐτὸν τὸ μέρος ἐνθα ἐκαίτο ὁ κάπρος, διεβίβασεν ἐπίσης καὶ τὴν διαταγὴν τοῦ Ρολάνδου ἵνα ὑπάγῃ νὰ εὔρῃ ἀνθρώπους διὰ νὰ σηκώσωσι τὸ ζῶον· ὁ Μιχαὴλ ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν.

— Λοιπὸν τί; ἠρώτησεν ὁ Ἐδουάρδος, δὲν θέλεις νὰ ὑπακούσῃς εἰς τὸν ἀδελφόν μου; — Ὁ Θεὸς νὰ φυλάξῃ, κύριε Ἐδουάρδε· εὐθὺς τώρα θὰ ἀναχωρήσῃ ὁ Ἰάκωβος εἰς Μοντανιάκ.

— Φοβεῖσαι μήπως δὲν εὔρῃ κανένα; — Καλὲ δὰ, ὄχι ἓνα ἀλλὰ καὶ δέκα θὰ εὔρῃ; ἀλλ' ἐξ αἰτίας τῆς ὥρας καὶ τοῦ μέρους. Λέγεις ὅτι εἶναι πλησίον τῆς σιᾶδος τῆς Μονῆς.

— Μόλις εἴκοσι βήματα μακρὰν ἀπ' ἐκεῖ. — Ἐπρόσιμον νὰ ἦτο μίαν λεύγαν μακρὰν ἀπ' ἐκεῖ, ἀπεκρίθη ὁ Μιχαὴλ ξέων τὴν κεφαλὴν· ἀλλ' ἀδιάφορον τώρα τοὺς στέλλομεν νὰ ζητήσουν χωρὶς νὰ τοὺς εἴπωμεν καὶ διατί πῶς. Ἄς ἐλθωσιν ἐδῶ καὶ ὁ ἀδελφός σου ἠξεύρει νὰ τοὺς καταπέισῃ.

— Καλὰ, καλὰ, ἄς ἐλθουν καὶ τοὺς πείθω τότε καὶ ἐγώ.

— ὦ! ἐξεφώνησεν ὁ Μιχαὴλ, ἀν δὲν ἐκτυποῦσα τὸ πόδι μου θὰ ἐπήγαινα ὁ ἴδιος, ἀλλὰ σήμερον μὲ τὰ τρεξήματα τὸ ἐδιώρθωσα. Ἰάκωβε! Ἰάκωβε! Ὁ Ἰάκωβος ἔφθασεν, ὁ δὲ Ἐδουάρδος παρεστάθη ὄχι μόνον ἑωσοῦ ἐδόθη ἡ διαταγὴ εἰς τὸν νέον ν' ἀναχωρήσῃ εἰς Μοντανιάκ, ἀλλὰ καὶ ἕως ὅτου ἀνεχώρησε. Ἐπειτα ἀνέβη διὰ νὰ κάμῃ ὅ,τι ὁ σὶρ Ἰωάννης καὶ ὁ Ρολάνδος, δηλαδὴ νὰ καλλωπισθῆ.

Εἰς τὴν τράπεζαν, ἐννοεῖται, δὲν ἔγεινε λόγος περὶ ἄλλου τινος πράγματος ἐκτὸς τῶν κατορθωμάτων τῆς ἡμέρας. Ὁ Ἐδουάρδος πρὸ πάντων ἠδύνετο εἰς ἄκρον νὰ ὁμιλῇ περὶ τούτων καὶ ὁ σὶρ Ἰωάννης νὰ θαυμάζῃ τὴν ἀνδρίαν, τὴν ἐπιδεξιότητα, καὶ τὴν εὐτυχίαν τοῦ Ρολάνδου· ὅθεν ἐπλούτιζε καὶ ἐποίκιλλε τὴν διήγησιν τοῦ παιδός.

Ἡ κυρία Δὲ Μοντρεβέλ, ἐφρικία ἀκούουσα τὰς λεπτομερείας τῆς διηγήσεως, καὶ ὅμως ἠθέλε νὰ ἐπαναλαμβάνωσιν ἀπειράκις εἰς αὐτὴν ἐκάστην λεπτομέρειαν. Ἐξ ὅλων δὲ τούτων ἐνόησεν ἐπὶ τέλους σαφῶς ὅτι ὁ Ρολάνδος ἔσωσε τὴν ζωὴν τοῦ Ἐδουάρδου. — Τὸν εὐχαρίστησες τοῦλάχιστον; ἠρώτησε τὸ παιδίον ἢ κυρία Δὲ Μοντρεβέλ.

— Ποῖον νὰ εὐχαριστήσω;

— Τὸν μεγάλον σου ἀδελφόν.

— Καὶ διατί νὰ τὸν εὐχαριστήσω; εἶπεν ὁ Ἐδουάρδος· δὲν ἠθέλα κάμει καὶ ἐγὼ τὸ αὐτό;

— Τί τὰ θέλετε, κυρία μου, εἶπεν ὁ σὶρ Ἰωάννης, εἰσθε μία δορκᾶς ἢ ὁποία χωρὶς νὰ τὸ ὑποπτεύσῃ ἐγέννησε λέοντας.

Ἡ Ἀμαλία κατέβαλε καὶ αὐτὴ μεγάλην προσοχὴν εἰς τὴν διήγησιν ταύτην καὶ πρὸ πάντων ὅτε οἱ κυνηγοὶ ἐπλησίασαν εἰς τὴν Μονῆν. Ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἠκροάσθη μετὰ προφανοῦς ἀνησυχίας προδιδομένης ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν της, καὶ τότε μόνον ἤρχισε ν' ἀναπνῆ ὅτε οἱ τρεῖς κυνηγοὶ φονεύσαντες τὸν κάπρον καὶ μὴ ἔχοντες μηδεμίαν ἀφορμὴν νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν πορείαν των ἀνὰ μέσον τοῦ δάσους, ἵππευσαν καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὸν πύργον.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ γεύματος ἤλθον καὶ ἀνήγγειλαν ὅτι ὁ Ἰάκωβος ἐπέστρεψε μετὰ δύο χωρικῶν ἐκ Μοντανιάκ, καὶ ὅτι οὗτοι ἐζήτησαν πληροφορίας ἀκριβεῖς περὶ τοῦ μέρους ὅπου οἱ κυνηγοὶ ἀφήκαν τὸ ζῶον.

Ὁ Ρολάνδος ἠγέρθη διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ δώσῃ τὰς ζητούμενας πληροφορίας· ἀλλ'

ή κυρία Δε Μοντρεβέλ, ἥτις δὲν ἐβλεπεν ἀρκούντως τὸν υἱὸν τῆς, στρεφομένη πρὸς τὸν ἀγγελιαφόρον,

— Εἰπέ εἰς τοὺς καλοὺς αὐτοὺς ἀνθρώπους νὰ ἔλθωσιν ἐδῶ, εἶπεν αὕτη· εἶναι περιττὸν νὰ σηκώσητε τὸν Ῥολάνδον διὰ τοῦτο ἀπὸ τὴν τράπεζαν.

Μετὰ πέντε λεπτὰ αἱ δύο χωρικοὶ εἰσῆλθον περιστρέφοντες τοὺς πῖλους αὐτῶν μεταξύ τῶν δακτύλων των.

— Παιδιά μου, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος, πρόκειται νὰ υπάγητε νὰ φέρετε ἀπὸ τὸ δάσος τοῦ Σεϊλλῶνος ἓνα ἀγριόχοιρον τὸν ὅποιον ἐφορεύσαμεν.

— Αὐτὸ γίνεται, ἀπεκρίθη εἰς τῶν χωρικῶν, καὶ διὰ τοῦ βλέμματος συνεβουλεύθη περὶ τούτου τὸν σύντροφόν του.

— Μάλιστα αὐτὸ γίνεται, εἶπεν, ὁ ἄλλος

— Ἐννοεῖται, ἐξηκολούθησεν ὁ Ῥολάνδος ὅτι δὲν θὰ χάσητε τὸν κόπον σας.

— Ὡ! δὲν φοβούμεθα τίποτε, εἶπεν ὁ εἰς τῶν χωρικῶν. Σὰς γνωρίζομεν, κύριε Δε Μοντρεβέλ

— Ναί, ἀπεκρίθη ὁ ἄλλος γνωρίζομεν ὅτι καὶ σεῖς καθὼς ὁ πατήρ σας ὁ στρατηγὸς πληρώνετε καλὰ τοὺς ἀνθρώπους ὅσοι σὰς ὑπηρετοῦν. Ὡ! κύριε Λουδοβίκε, ἐὰν ὅλοι οἱ ἀρχόντες σὰς ὁμοιάζον δὲν θὰ ἐγίνετο ἐπανάστασις.

— Δὲν θὰ ἐγίνετο βέβαια, ἀπεκρίθη ὁ ἕτερος, ὅστις ἐπανελάμβανεν ὡς ἠήχῳ καὶ ἐπεβεβαίωνε τοὺς λόγους τοῦ συντρόφου του.

— Μένει μόνον νὰ μάθωμεν ποῦ εἶναι τὸ ζῶον, ἠρώτησεν ὁ πρῶτος χωρικός.

— Ναί, ἐπανελάβεν ὁ δεύτερος, νὰ μάθωμεν ποῦ εἶναι τὸ ζῶον.

— Ὡ! εὐκολώτατον ἤξεύρετε τὴν σκιάδα τοῦ δάσους;

— Ποίαν σκιάδα;

— Ναί, ποίαν σκιάδα;

— Τὴν σκιάδα, ἥτις εἶναι πλησίον εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Σεϊλλῶνος.

Οἱ δύο χωρικοὶ ἐκυττάχθησαν ἀλλήλο-διαδόχως.

— Ἐκεῖ λοιπὸν εἰς τὴν σκιάδα, ἕως εἴκοσι βήματα μακρὰν ἀπὸ τὸ μέρος τῆς εἰσόδου θὰ εὑρετε τὸν ἀγριόχοιρον.

Οἱ δύο χωρικοὶ πάλιν ἐκύτταξεν ὁ εἰς τὸν ἄλλον.

— Ἄ, ἄ, εἶπεν ὁ εἰς

— ἄ, ἄ! ἐπανελάβεν ὁ ἕτερος, ὅστις ἦτο ἠήχῳ καθαυτὸ τοῦ πρώτου

— Τί θὰ εἶπῃ αὐτὸ τὸ ἄ, ἄ; ἀντεῖπεν ὁ Ῥολάνδος

— Ὁ διάβολος πῶς τὰ φέρνει!

— Θὰ ἐξηγηθῆτε καθαρώτερα τί τρέχει;

— Νὰ, τρέχει ὅτι κάλλιον ἠθέλαμε νὰ ἦτον ὁ ἀγριόχοιρος μία ὥρα μακριά.

— Μία ὥρα μακριά; καὶ διατί;

— Ναί, κάλλιον μία ὥρα.

— Δὲν ἐννοῶ ἐγὼ τοιαῦτα αἰνίγματα, υπέλαβεν ὁ Ῥολάνδος βαθμηδὸν ἐξαπτόμενος· προτιμᾶτε νὰ υπάγητε μίαν ὥραν μακρὰν ἐνῷ τὸ μέρος ὅπου εἶναι ὁ ἀγριόχοιρος μόλις ἀπέχει ἐν τέταρτον τῆς ὥρας;

— Ναί, εἶπεν ὁ πρῶτος χωρικός, τὸ μέρος, βλέπετε αὐθεντικὸ, ὅπου εἶναι τὸ ζῶον. . .

Διέκοψε τὸν λόγον καὶ ἔξεσε τὴν κεφαλὴν.

— Ναί, αὐτὸ εἶναι! ἐπανελάβεν ὁ δεύτερος χωρικός.

— Ποῖον αὐτό;

— Νὰ, πῶς εἶναι πολὺ σιμὰ εἰς τὸ μοναστήρι.

— Ὅχι εἰς τὸ μοναστήρι, ἀλλ' εἰς τὴν σκιάδα.

— Τὸ ἴδιον εἶναι, διατὶ λέγουν, κύριε Λουδοβίκε, ὅτι ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν γῆν εἶναι ἓνας δρόμος κρυφὸς καὶ πηγαίνουν ἀπὸ τὸ μοναστήρι ἐκεῖ, καὶ ἀπ' ἐκεῖ πάλιν εἰς τὸ μοναστήρι.

— Καὶ τί ἔχει νὰ κάμῃ, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος, τὸ μοναστήριον καὶ ὁ ὑπόγειος δρόμος μὲ τὸν ἀγριόχοιρον;

— ἔχει νὰ κάμῃ πῶς ὅτι τὸ ζῶον εἶναι εἰς ἀσχημὸ μέρος, πῶς νὰ σὰς τὸ εἰπῶ.

— Ὡ! σὲ πολὺ ἀσχημὸ μέρος! ἐπανελάβεν ὁ ἄλλος χωρικός.

— Θὰ ἐξηγηθῆτε τέλος πάντων, ἀνόητοι ἀνθρώποι! ἀνέκραξεν ὁ Ῥολάνδος παροργιζόμενος, ἐνῷ ταῦτοχρόνως ἠ μὲν μήτηρ του ἤρχισεν ἀνησυχοῦσα, ἡ δὲ Ἄμαλία ἐπαισθητῶς ὠχρία.

— Νὰ μᾶς συγχωρήσετε, κύριε Λουδοβίκε, εἶπεν ὁ χωρικός μᾶς λέγετε ἀνόητους διότι εἴμεθα ἀνθρώποι θεοφοβούμενοι;

— Μήπως ἐγὼ, διάβολε! δὲν εἶμαι ἀνθρώπος θεοφοβούμενος, ἀλλὰ τί πρὸς τοῦτο;

— Μὰ ἐμεῖς δὲν θέλομεν νὰ ἀνακοτωθοῦμε μὲ τὸν διάβολο.

— Ὅχι, ὄχι, θεὸς νὰ φυλάξῃ! εἶπεν ὁ δεύτερος χωρικός.

— Νὰ τὰ βάλῃ ἄνθρωπος μὲ ἀνθρώπον πάγει καλά. ἀλλὰ μὲ φαντάσματα, μὲ στοιχεῖα! κάλιο μακρὰ ἀπὸ τέτοια πράγματα!

— Μακρὰ ἀπὸ τέτοια! ἐπανελάβεν ὁ ἄλλος.

— Πρὸς θεοῦ! μητέρα καὶ σὺ ἀδελφή, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος ἀποτεινόμενος πρὸς τὰς δύο γυναῖκας, ἐννοεῖτε γρὺ ἀφ' ὅσα λέγουν αὐτοὶ οἱ δύο μωρόπιστοι;

— Ἐγείναμεν καὶ ξεμωραμένοι, εἶπεν ὁ χωρικός· ἄς εἶναι ἀφοῦ τὸ θέλετε, ἐμεῖς ὅμως ἤξεύρομεν ὅτι ὁ Πέτρος Μαρὲς ἐστραβολαίμασε, διατὶ ἠθέλησε νὰ ἰδῆ ἐπάνω ἀπὸ τὸν τοῖχον τοῦ μοναστηρίου τί γίνεται μέσα.

— Καὶ ποτὲ πλέον δὲν ἠμπόρεσαν νὰ τοῦ τὸν ἰσαῖζον, προσέθηκέν ὁ δεύτερος χωρικός, ὥστε ἡ ἀνάγκη τὸ ἔφερε νὰ τὸν θάψουν μὲ τὸ κεφάλι ἀνάποδα καὶ ἔβλεπε τί ἔτρεχεν ἐπίσω του.

— Ἄ, αὐτὸ καταντᾶ νόστιμον, εἶπεν ὁ σὶρ Ἰωάννης· μοὶ ἀρέσκουσι καθ' ὑπερβολὴν αἱ ἱστορίαι τῶν φαντασμάτων

— Δὲν ὁμοιάζετε λοιπὸν, μιλῶρδε, ἀντεῖπεν ὁ μικρὸς Ἐδουάρδος, τὴν ἀδελφὴν μου Ἀμαλίαν.

— Ἠθέλει τὸ συμπεραίνεις;

— Κύτταξε, ἀδελφέ Ῥολάνδε, πῶς ἔχασε τὴν ὄψιν τῆς.

— Τῶνόντι, εἶπεν ὁ σὶρ Ἰωάννης, ἡ δεσποσύνη παρ' ὀλίγον λειποθυμεῖ.

— Ἐγὼ; διόλου, ἀπεκρίθη ἡ Ἀμαλία· ἀλλὰ δὲν σὰς φαίνεται, μητέρα, ὅτι ἐδῶ εἶναι ἐπαισθητὸς ὁ καύσων;

Ταῦτα δὲ λέγουσα ἀπέματτε διὰ τοῦ μανδουλίου τὸ καθίδρον μέτωπόν τῆς

— Δὲν αἰσθάνομαι καύσωνα, εἶπεν ἡ κυρία Δε Μοντρεβέλ.

— Ἐγὼ ὅμως σὰς παρακαλῶ, ἐπέμεινε λέγουσα ἡ Ἀμαλία, νὰ μοὶ ἐπιτρέψῃτε ν' ἀνοιξῶ ἐν παράθυρον.

— Ἄνοιξον, κόρη μου.

Ἡ Ἀμαλία λαβοῦσα τὴν ἀδειαν ἠγέρθη ἀμέσως, ἀν καὶ κλονιζομένη, ἠνέωξε τὸ πρὸς τὸν κῆπον βλέπον παράθυρον καὶ ἐστηρίχθη ἐπ' αὐτοῦ.

— Ἄ! εἶπεν, ἐδῶ τοῦλάχιστον εἶναι ὀλίγη δρόσος.

Ὁ σὶρ Ἰωάννης ἠγέρθη καὶ τῇ προσέφερε φιάλην περιέχουσαν ἄρωμα· ἀλλ' ἡ Ἀμαλία ἀπεποιήθη, λέγουσα·

— Ὅχι, ὄχι, μιλῶρδε σὰς εὐχαριστῶ, εἶμαι πολὺ καλλίτερα τώρα.

— Ἀφήσατέ τα αὐτὰ, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος ἐνυπομονῶν· τώρα πρέπει νὰ φροντίσωμεν περὶ τοῦ ἀγριόχοιρου.

— Αὐρίον, κύριε Λουδοβίκε, πρῶτ, πρῶτ σὰς τὸν φέρομεν.

— Αὐρίον μάλιστα, εἶπεν ὁ δεύτερος χωρικός· ἄμα ὁ θεὸς ἔξημερώσει

— Ὡστε διὰ ἀπόψε; . . .

— Ὡ, διὰ ἀπόψε . . .

— Ὁ χωρικός ἐκύτταξε τὸν σύντροφόν του καὶ κινήσαντες ἀμφότεροι τὰς κεφαλὰς,

— Διὰ ἀπόψε δὲν εἶναι τρόπος, εἶπον.

— Δειλοί!

— Δὲν θὰ εἶπῃ, κύριε Λουδοβίκε πῶς εἴμεθα δειλοὶ διατὶ φοβούμεθα, εἶπεν ὁ πρῶτος χωρικός.

— Ἄμ' αὐτὸ βέβαια δὲν εἶναι δειλία, ἀπεκρίθη ὁ ἄλλος.

— Ἄ! Ἄ! εἶπεν ὁ Ῥολάνδος, νόστιμον καὶ τοῦτο! ὅταν τις φοβῆται δὲν θὰ εἶπῃ πῶς εἶναι δειλός.

— Κατὰ τὸ πρᾶγμα ὅπου φοβεῖται κανεῖς, κύριε Λουδοβίκε· ὅταν ἔχω εἰς τὸ χέρι ἓνα δρεπάνι κοπτερὸ ἢ ἓνα χονδρὸ ξύλο τὸν λύκον δὲν τὸν φοβοῦμαι, καὶ ὅταν πάλιν ἔχω ἓνα καλὸ τουφέκι ἄς ἔλθῃ ὅποιος θέλῃ.

— Τὰ φαντάσματα ὅμως τὰ φοβεῖσαι, εἶπεν ὁ Ἐδουάρδος, ἔ;

— Μικρὲ μου κύριε Ἐδουάρδε, ἀπεκρίθη ὁ χωρικός, ἄφησε τὸν ἀδελφόν σου νὰ ὁμιλήῃ ἢ εὐγενεία σου εἶσαι ἀκόμη μικρὸς καὶ δὲν πρέπει νὰ περιγελᾷς αὐτὰ τὰ πράγματα.

— Καλὰ σοῦ λέγει, μικρὲ μου αὐθέντη, περιμένε νὰ βγάλῃς πρῶτα μουστάκι.

— Μουστάκι δὲν ἔχω, ἀπεκρίθη ὁ Ἐδουάρδος ὑπερηφάνως ἀνορθούμενος, ἀν εἶχα ὅμως δύναμιν νὰ σηκώσω τὸν ἀγριόχοιρον, θὰ ἐπήγαινα μόνος μου νὰ τὸν φέρω τὰ μεσάνυχτα.

— Τί νὰ σὰς εἰπῶ, μικρὲ μου ἀφέντη; ἐγὼ καὶ ὁ σύντροφός μου καὶ ἓνα λουδοβίκιον ἀν μᾶς δώσητε δὲν πηγαίνομεν εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος.

— Ἄλλ' ἀν σὰς δώσω δύο λουδοβίκια; εἶπεν ὁ Ῥολάνδος θέλων νὰ τοὺς δοκιμάσῃ.

— Μῆτε δύο, μῆτε τέσσαρα, μῆτε δέκα, κύριε Δε Μοντρεβέλ· τί θὰ τὰ κάμω τὰ δέκα λουδοβίκια ὅταν στραβώσῃ ὁ λαιμός μου; Τρέφονται μὲ αὐτὰ τὰ παιδιὰ μου καὶ ἡ γυναῖκά μου διὰ ὅλην τους τὴν ζωὴν;

— Ἐπειτα δὲν λέγεις καὶ τὸ ἄλλο; προσέθηκέν ὁ δεύτερος χωρικός, δὲν εἶναι δέκα λουδοβίκια, εἶναι πέντε, ἀφοῦ θὰ τὰ μοιρασθοῦμεν.

— Ἐρχονται λοιπὸν φαντάσματα εἰς τὴν σκιάδα; ἠρώτησεν ὁ Ῥολάνδος.

— Εἰς τὴν σκιάδα, δὲν ἤξεύρω, εἰς τὸ Μοναστήρι ὅμως δίχως ἄλλο.

— Εἶσαι βέβαιος ὅτι ἔρχονται εἰς τὸ Μοναστήριον;  
— Εἶμαι πολὺ βέβαιος.  
— Τὰ εἶδες;  
— Δὲν τὰ εἶδα ἐγὼ, μὰ τὰ εἶδαν ἄλλοι.  
— Μήπως ὁ σύντροφός σου; ἠρώτησεν ὁ νέος ἀξιωματικὸς στρεφόμενος πρὸς τὸν ἄλλον χωρικόν.  
— Φαντάσματα δὲν εἶδα, εἶδα ὅμως φωτιαὶς καὶ ἓνας ἄλλος Φίλιππος ἤκουσε κρότον ἀπὸ ἄλυσίδας.  
— Πολὺ καλὰ, παιδιὰ μου, πολὺ καλὰ, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος γλευστικῶς ὅτι καὶ ἂν σὰς δώσουν λοιπὸν δὲν πηγαίνετε ἀπόψε;  
— Ὁχι, δὲν πηγαίνομεν με κανένα τρόπον.  
— Αὐριον δὲ τὴν ἡμέραν θὰ ὑπάγετε;  
— Πρὶν ἐξυπνήσετε, κύριε Λουδοβίκε ὁ ἀγριόχοιρος θὰ ἦναι ἐδῶ.  
— Θὰ εἶναι ἐδῶ πρὶν ἐξυπνήσετε, ἀπεκρίθη ἡ ἡχώ.  
— Ἐλθετε λοιπὸν μεθαύριον νὰ σὰς ἰδῶ, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος.  
— Εἰς τοὺς ὀρισμούς σας, κύριε Λουδοβίκε, καὶ τί μὰς θέλετε;  
— Θὰ σὰς δώσω ἐγὼ πληροφορίας καὶ θετικωτάτας μάλιστα  
— Διὰ τί πρᾶγμα;  
— Περὶ τῶν φαντασμάτων.  
Ἀπὸ τὸ στήθος τῆς Ἀμαλίας ἐξέφυγε πνιγερὰ κραυγὴ τὴν ὁποίαν μόνῃ ἢ μήτηρ τῆς ἤκουσεν· ὁ δὲ Λουδοβίκος ἀπεχαιρέτησε διὰ τῆς χειρὸς τοὺς χωρικοὺς, οἵτινες συνωθουῖντο εἰς τὴν θύραν, θέλοντες ἀμφοτέρωθεν νὰ ἐξέλθωσι ταύτοχρόνως.  
Κατὰ τὸ ἐπίλοιπον διάστημα τῆς ἐσπέρας λόγος πλέον δὲν ἔγεινεν οὐδὲ περὶ τῆς Μονῆς, οὐδὲ περὶ τῆς σκιαδὸς καὶ τῶν ἀναφανισμένων ἐκεῖ ὑπερφυσικῶν ὄντων, βρυκολάκων καὶ φαντασμάτων.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

## ΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑΚΑΙ ΔΙΑΣΚΕΛΑΣΕΙΣ.

Περὶ τὴν δεκάτην ὥραν οἱ κάτοικοι τοῦ πύργου τῆς Μαυροκρήνης ἐκοιμῶντο ὅλοι ἀνεξαιρέτως ἢ τοὺλάχιστον εἶχον ἀποσυρθῆ εἰς ἕκαστος εἰς τὸ δωμάτιόν του.  
Ἡ Ἀμαλία δὲς ἢ τρὶς τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἐπλησίασε τὸν Ῥολάνδον ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ τῷ ὁμιλήσῃ ἄλλ' ἅμα ἤνοιγε τὸ στόμα, ὁ λόγος ἐξέπνεεν ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς. Ὅταν δ' ἔφθασεν ἡ ὥρα ν' ἀποσυρθῶσιν ἕκαστος

εἰς τὰ ἴδια, αὐτὴ ἔλαβε τὸν βραχίονα τοῦ Ῥολάνδου καὶ τὸν συνάδουσε μέχρι τῆς θύρας τοῦ δωματίου του, ὅπερ ἔκειτο ὑπεράνω τοῦ ἰδικου τῆς.

Ὁ δὲ Ῥολάνδος τὴν ἠσπάσθη ἐπευχόμενος αὐτῇ καλὴν νύκτα καὶ ἐκλείσει τὴν θύραν λέγων ὅτι ἤτο ἀπηυδῆκως ἀπὸ τῶν κόπων τῆς ἡμέρας. Ἄλλ' ὅμως ἅμα ἔμεινε μόνος ἀντὶ ν' ἀπεκδυθῆ καὶ νὰ κατακλινθῆ ἐπορεύθη τὸναντίον εἰς τὸ μέρος ὅπου εἶχε τεταγμένα τὰ ὅπλα του ἐν εἰδει τροπαίου καὶ λαβῶν ἐκεῖθεν πολυτελὲς ζεῦγος πιστολίων δωρηθέντα ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Συνελεύσεως εἰς τὸν πατέρα του εἰς ἐνδειξὴν τιμῆς, ἐξήτασε προσεκτικῶς τὰ ἐλατήρια τῆς μηχανῆς των καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τοὺς σωλήνας αὐτῶν διὰ νὰ δοκιμάσῃ ἂν δὲν ἦσαν πρὸ πολλοῦ γεμισμένα.

Βεβαιωθείς δὲ ὅτι ἦσαν ἐν καλῇ καταστάσει, ἀπέθηκεν αὐτὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἠνέωξεν ὕστερον ἀφοσητῆ τὴν θύραν τοῦ δωματίου, ἐξῆλθε σιγᾷ, σιγᾷ, κυττάζων δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ μὴ τις τὸν κατεσκόπευε, καὶ πορευθεὶς ἔκρουσε τὴν θύραν τοῦ σίρ' Ἰωάννου.

— Ὅρισάτε, εἶπεν ὁ Ἀγγλος.  
Ὁ σίρ' Ἰωάννης δὲν εἶχεν εἰσέτι οὐδ' αὐτὸς ἐκδυθῆ.

— Ἐνόησα, εἶπεν, ἐξ ἑνὸς νεύματός σου, ὅτι ἐπεθύμεις νὰ μοι ὁμιλήσῃς ἰδιαιτέρως καὶ, ὡς βλέπεις, σὲ περιέμενον.

— Ἐγὼ τῶνόντι κάτι νὰ σὰς εἶπω, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος ἐξαπλούμενος εὐθύμως ἐπὶ τινος ἀνακλίντρου.

— Ἀρχίζω, φίλτατέ μου, ὑπέλαβεν ὁ Ἀγγλος, νὰ σὲ γνωρίζω καὶ τόσῳ καλῶς μάλιστα, ὥστε ὅταν σὲ βλέπω εὐθυμον, καθὼς τώρα, παθαίνω ὅτι ἔπαθαν πρὸ ὀλίγου καὶ οἱ χωρικοί σου, φοβοῦμαι.

— Ἦκούσατε ὅσα εἶπον;  
— Ἦκουσα δηλαδὴ αὐτοὺς διηγουμένους μίαν περιεργωτάτην ἱστορίαν περὶ φαντασμάτων. Ἐγὼ καὶ ἐγὼ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἕνα πύργον ὅπου ἀναφαίνονται φαντάσματα.

— Τὰ ἴδατε σεις, μιλόρδε;  
— Ὅταν ἤμην παιδίον τὰ εἶδον δυστυχῶς ὅμως ἀφότου ἠνδρώθην ἔγειναν ἀφαντα.

— Τοιαύτη εἶναι ἡ ἰδιότης τῶν φαντασμάτων. Ὅτὲ μὲν ἔρχονται, ὅτὲ δὲ φεύγουσιν, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος ὑπομειδιῶν, καὶ εἶμαι τῶνόντι τυχερὸς διότι ἔφθασα ἴσια ἴσια εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ὑπάρχουσι φαντάσματα εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Σειλῶνος!

— Εἶναι τῶνόντι εὐτύχημα, ἀπεκρίθη ὁ σίρ' Ἰωάννης, ἀλλ' εἶσαι βέβαιος ὅτι ὑπάρχουσι πραγματικῶς εἰς τὴν Μονὴν φαντάσματα;

— Τώρα μὲν ὄχι, μεθαύριον ὅμως θὰ τὸ ἠξεύρω θετικῶς.

— Καὶ πῶς θὰ τὸ μάθης;

— Σκοπεύω νὰ διανυκτερεύσω αὐριον ἐκεῖ.

— Ὡ! εἶπεν ὁ Ἀγγλος, θέλεις λοιπὸν νὰ ἔλθω καὶ ἐγὼ μαζὶ σου;

— Εὐχαρίστως, μιλόρδε, ἂν τὸ πρᾶγμα ἦτο δυνατόν.

— Δὲν εἶναι δυνατόν;

— Δυστυχῶς ὄχι, ἀγαπητέ μου ξένε.

— Καὶ διατί δὲν εἶναι δυνατόν;

— Γνωρίζετε τὰ ἦθη τῶν φαντασμάτων, μιλόρδε; ἠρώτησε σοβαρῶς ὁ Ῥολάνδος.

— Ὁχι.

— Μάθετε λοιπὸν ἀπὸ ἐμὲ, ὅστις τὰ γνωρίζω, ὅτι τὰ φαντάσματα εἰς ὠρισμένας μόνον περιστάσεις φαίνονται.

— Ἐξηγήθητι σαφέστερον, διότι δὲν ἐννοῶ.

— Ἴδου παραδείγματός χάριν, εἰς τὴν Ἰταλίαν, εἰς τὴν Ἰσπανίαν, εἰς τὰ δύο ταῦτα ἔθνη τὰ μεστὰ προλήψεων, θὰ σὰς φανῆ παράξενον ὅταν σὰς εἶπω ὅτι φαντάσματα δὲν ὑπάρχουσι, ἢ καὶ ἂν ὑπάρχωσι, ἀναφαίνονται μετὰ δέκα, μετὰ εἰκοσιν ἔτη καὶ πολλάκις μετὰ ἕνα αἰῶνα!

— Εἰς τί δὲ ἀποδίδεις τὴν σπάνιν ταύτην τῶν φαντασμάτων;

— Εἰς τὸν ἀνέρανον οὐρανὸν τῶν χωρῶν ἐκείνων καὶ εἰς τὴν ἑλλειψιν ὁμίχλης.

— Περίεργος αἰτιολογία!

— Μὴ τὴν νομιζήτε τόσῳ παράδοξον· διότι τὰ φαντάσματα ἀπαιτοῦσιν ἀτμοσφαιρᾶν ὁμίχλώδη. Ἀποδεικνύει δὲ τούτου εἶναι ὅτι εἰς τὴν Σκωτίαν, εἰς τὴν Δανιμαρκίαν, εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου ἰδίως βασιλεύει ἡ ὁμίχλη ὑπερπλεονάζουσι τὰ φαντάσματα. Ἐκεῖ φαίνεται ἡ σκιά τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀμλέτου, ἡ σκιά τοῦ Βανκόου καὶ οἱ σκελετοὶ τῶν ὑπὸ Ῥιχάρδου τοῦ Γ'. σφαιροσθέντων θυμάτων. Ἐνῶ εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐν μόνον φάσμα ὑπάρχει τὸ τοῦ Καίσαρος, καὶ τούτου τοῦ ἐμφανίζεται εἰς τὸν Βροῦτον; εἰς τὴν Μακεδονίαν, εἰς τὴν Θράκην, εἰς τὴν ἄλλην ταύτην Δανιμαρκίαν τῆς Ἑλλάδος ἢ τὴν Σκωτίαν τῆς Ἀνατολῆς, εἰς χώρας δηλαδὴ αἰτίνες κατῴρθωσαν νὰ καταστήσωσι τόσῳ μελαγχολικὸν τὸν Ὀβίδιον ὥστε νὰ ὀνομάσῃ Θλιβεροῦς τοὺς στίχους τοὺς ὁποίους ἐποίησεν ἐκεῖ.

Διατί ὁ Βιργίλιος παριστᾷ τὴν σκίαν τοῦ Ἀγ-

χίσου ἐμφανιζομένην εἰς τὸν Αἰνείαν; διότι πατὴρ τοῦ Βιργιλίου ἦτο ἡ Μαντούα, ἣτις εἶναι τόπος εἰς ἄκρον βαλτιώδης, ἐν ἄλλαις λέξεται, μία βατραχοφωλεὰ, ἐν ἐργαστήριον τῶν ρευματισμῶν, μία ἀτμοσφαιρᾶ ἐξ ἀναθυμιάσεων, καὶ κατὰ συνέπειαν καταγώγειον φαντασμάτων.

— Ἐξακολούθει, σὲ ἀκούω.

— Ἐπεσκέφθητε τὸν Ῥήνον, τὴν Γερμανίαν;

— Ναί.

— Καὶ αἰχῶραιαῦται γέμουσι σειρήνων νηϊάδων συλφιδῶν, κατὰ συνέπειαν δὲ καὶ φαντασμάτων (διότι ὅπου τὰ μεγάλα ἐκεῖ καὶ τὰ μικρά) ὄλων δὲ τούτων ἡ γένεσις προέφεται, ὡς εἶπον, ἐκ τῆς ὁμίχλης. Ἄλλ' εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἢ τὴν Ἰταλίαν ποῦ στοῦ διάβολο νὰ καταφύγῃ, ποῦ νὰ κρυφθῶσι τὰ φαντάσματα; ἐκεῖ οὐδὲ ἕχνος ὁμίχλης ὑπάρχει, διατούτο καὶ ἐγὼ ἂν ἤμην εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἢ εἰς τὴν Ἰταλίαν οὐδὲ κἀν θὰ ἐφανταζόμην νὰ κάμω τὴν αὐριανὴν ἀπόπειραν.

— Δὲν μοι ἐξηγήσας ἐντούτοις εἰσέτι διατί δὲν θέλεις νὰ σὲ συνοδεύσω, ἐπέμεινε λέγων ὁ Ἀγγλος.

— Ἐχετε ὀλίγην ὑπομονὴν· μέχρι τοῦδε σὰς ἐξηγήσα πῶς ἐνεκεν ἀτμοσφαιρικῶν λόγων δὲν φαίνονται φαντάσματα εἰς τινὰς χώρας· τώρα δὲ θέλω σὰς διδάξαι πόσα καὶ ὅποια προσυλακτικά μέτρα πρέπει νὰ λάβῃ ὁ ἐπιθυμῶν νὰ ἴδῃ φαντάσματα.

— Λέγε! λέγε! εἶσαι τῇ ἀληθείᾳ ἐκ τῶν ὀλίγων ἐκείνων ἀνθρώπων τοὺς ὁποίους ἐπιθυμῶ ν' ἀκούω ὁμιλοῦντας. Ἐξακολούθει, Ῥολάνδε, εξακολούθει, εἶπεν ὁ σίρ' Ἰωάννης ἐξαπλούμενος ἐπὶ θρονίου καὶ ἀναμένων ἐν ἄκρᾳ περιεργείᾳ τὰ αὐτοσχεδιάσματα τοῦ ὑπερφυοῦς ἐκείνου πνεύματος, τὸ ὅποιον εἶδεν ὑπὸ τόσας καὶ τόσας ἀλλοίας φάσεις ἐν τῷ βραχεῖ διαστήματι πέντε ἢ ἕξ ἡμερῶν ἀφ' ἧς τὸν ἐγνώρισε.

Ὁ Ῥολάνδος προσέκλινεν εὐχαριστῶν.

— Ἴδου λοιπὸν, μιλόρδε, πῶς ἔχει τὸ πρᾶγμα, καὶ ἐλπίζω ὅτι θέλω κατορθώσει ὥστε νὰ μ' ἐννοήσητε εὐκόλως, διότι τόσας ἱστορίας ἤκουσα περὶ φαντασμάτων ἀπὸ μικρᾶς μου ἡλικίας, ὥστε γνωρίζω αὐτὰ τὰ δαιμόνια ὡς ἂν ἤμην ὀρχηγός των. Καὶ πρῶτον, διατί, σὰς παρακαλῶ, παρουσιάζονται τὰ φαντάσματα;

— Ἐμὲ ἐρωτᾷς περὶ τούτου; εἶπεν ὁ σίρ' Ἰωάννης.

— Ναί, σὰς ἐρωτῶ.

— Δυστυχῶς δὲν δύναμαι νὰ σοὶ δώσω ἀπόκρισιν θετικὴν περὶ τούτου, διότι αἱ περὶ φαντασμάτων γνώσεις μου, τὸ ὁμολογῶ, εἶναι λίαν περιορισμέναι.

— Νὰ σὰς τὸ ἐξηγήσω λοιπὸν ἐγώ. Τὰ φαντάσματα, φίλτατε λόρδε, παρουσιάζονται διὰ νὰ ἐκφοβίσωσιν ἐκεῖνον ὅστις τὰ βλέπει.

— Ἀναντίρρητον τοῦτο.

— Καὶ ὅταν δὲν ἐκφοβίσωσιν ἐκεῖνον εἰς τὸν ὁποῖον ἐμφανισθῶσιν, ἐκφοβίζονται αὐτὰ ὑπὲρ ἐκείνου, ὡς συνέβη εἰς τὸν Τουρέννον, ὅστις ἀνεκάλυφεν ὅτι τὰ φαντάσματα τὰ ὁποῖα εἶδε ποτὲ ἦσαν κιβδηλοποιοί. Γνωρίζετε τὴν ἱστορίαν ταύτην;

— Ὁχι.

— Θὰ σὰς τὴν διηγηθῶ ἄλλοτε πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως. Ἴδου δὲ τώρα διατί τὰ φαντάσματα, ὅταν ἀποφασίσωσι νὰ παρουσιασθῶσιν, ὅπερ σπανιώτατον, ἐκλέγουσι πρὸς τοῦτο τὰς νύκτας τὰς θυελλώδεις, καθ' ἃς ἀστράπτει, βροντᾷ καὶ ὁ ἀνεμος μυκάται. ἄλλως δὲν ἐμφανίζονται ἐπὶ τῆς σκηνῆς.

— Ἀναγκάζομαι νὰ ὁμολογήσω ὅτι ὅσα λέγεις εἶναι ὀρθότατα.

— Ἡξεύρετε δὲ ὅτι ὑπάρχουσι στιγμαὶ καθ' ἃς καὶ ὁ γενναϊότερος ἄνθρωπος αἰσθάνεται φρίκην εἰς ὅλον τὸ σῶμά του. Τοῦτο συνέβη καὶ εἰς ἐμὲ δεκάκις ἴσως, πρὶν πάθω ἀνευρισμὸν, ὅταν ἐβλεπόν τὰ ξίφη λαμποβολοῦντα ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς μου ὡς ἀστραπαὶ, καὶ ἤκουον βροντῶντα περὶ ἐμὲ τὸν κεραυνὸν τῶν τηλεβόλων. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἀφότου με κατέλαβεν ὁ ἀνευρισμὸς τρέχω ὅπου ἀστράπτει, ὅπου ὁ κεραυνὸς βροντᾷ, ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ τύχη με καταδιώκει, τὰ δὲ φαντάσματα ἀγνοοῦσιν ὅτι πάσχω ὑπὸ ἀνευρισμοῦ καὶ νομίζουσιν ὅτι εἶμαι ἐπιδεικτικὸς φόβου.

— Πράγμα ὅπως ἀδύνατον, ἀλήθεια; ἠρώτησεν ὁ σὶρ Ἰωάννης.

— Εἶναι φυσικὴ συνέπεια, διότι ὅταν τις, εἴτε ὀρθῶς εἴτε σφαλρῶς κρίνων, ἐπιζητῆι τὸν θάνατον, δὲν ἐννοῶ πῶς ὁ τοιοῦτος εἶναι δυνατόν νὰ φοβῆται· ἀλλὰ, σὰς ἐπαναλέγω, τὰ φαντάσματα ἂν καὶ πολὺπερα ἀγνοοῦσιν ἐντελῶς τοῦτο. Ἄφ' ἑτέρου ὅμως ἠξεύρουσι κάλλιστα ὅτι ὁ φόβος αὐξάνει ἢ ἐλαττοῦται ἀναλόγως τῶν ἐξωτερικῶν ἐντυπώσεων. Οὕτω φερ' εἰπεῖν, ποῦ πρὸ πάντων τὰ φαντάσματα ἀναφαίνονται; εἰς τόπους σκοτεινοὺς, εἰς νεκροταφεῖα, εἰς πανάρχαια

μοναστήρια, εἰς ἐρείπια καὶ εἰς ὑπόγεια, διότι ἡ ὄψις τῶν τοιοῦτων τόπων προδιαθέτει τὴν ψυχὴν ὑπὲρ τοῦ φόβου. Ποῖα δὲ εἶναι τὰ προγνωρίσματα τῆς ἐμφανίσεως τῶν; κρότοι ἀλύσεων, οἰμωγαὶ, στεναγμοί, πράγματα δηλαδὴ ὅχι τόσῳ διασκεδαστικά, ἐνῶ τούναντιον οὐδέποτε ἔρχονται εἰς τόπους κατα φωτιστοὺς ἢ ὅπου ἀκούεται ὀρχήσεως μουσικῆ ἀρμονία. Ὁχι, διότι ὁ φόβος εἶναι βάραν κλιμακωτὸν, βάραν τοῦ ὁποῖου τὰς βαθμίδας κατερχόμεθα ἀνὰ μίαν, μέχρις οὗ μᾶς ἐπέλθῃ σκοτοδενία, μέχρις οὗ ὀλισθήσωσιν οἱ πόδες μας καὶ καταπέσωμεν τυφλῶς εἰς τὸ βάθος τῆς ἀβύσσου. Ἄν ἀναγνώσητε περιγραφὰς ἐμφανίσεως φαντασμάτων θέλετε ἰδεῖ ὅτι σκοτίζεται πρῶτον ὁ οὐρανός, ἐνσκήπτουσιν ὕστερον κερανοὶ, ὁ ἀνεμος μυκάται, αἱ θύραι καὶ τὰ παράθυρα τρίξουν, τὸ φῶς τῆς λυχνίας, ἐὰν ὑπάρχη τοιαύτη εἰς τὸ δωμάτιον ἐκείνου τὸν ὁποῖον θέλουσι νὰ ἐκφοβίσωσιν, σπινθηρίζει, ἐξασθενεῖ, σβέννυται καὶ σκότος ἐπέρχεται βαθύ· τότε ἐν μέσῳ τοῦ σκότους ἀκούονται οἰμωγαὶ, στεναγμοί, πάταγος ἀλύσεων, τελευταῖον ἡ θύρα ἀνοίγεται καὶ παρουσιάζεται τὸ φάντασμα. Ἐγὼ τοῦλάχιστον ὅσα τοιαύτα περιγραφὰς ἀνέγνω, τὰς εὔρον σχεδὸν πανομοιότυπος. Δὲν συμφωνεῖτε, σὶρ Ἰωάννη εἰς τοὺς λόγους μου;

— Συμφωνῶ πληρέστατα.

— Εἶπατέ μοι τώρα ἂν ποτὲ ἤκούσατε περὶ φαντάσματος, ὅτι ἐνεφανίσθη εἰς δύο ταυτοχρόνως ἄτομα.

— Οὐδ' ἤκουσα τῶντι, οὐδ' ἀνέγνω ποτὲ τοιοῦτόν τι.

— Δὲν ἀμφιβάλλω, φίλτατε λόρδε, διότι ὅταν εὑρίσκονται δύο ἄνθρωποι ὁμοῦ, φόβος δὲν ἐμφιλογωρεῖ. Ὁ φόβος εἶναι τι μυστηριώδες, ἀλλόκοτον, ἀνεξάρτητον τῆς θελήσεώς μας, ὅθεν ἀπαιτεῖ μόνωσιν, σκότος καὶ ἐρημίαν. Τὸ φάντασμα ὅσῳ φοβερόν καὶ ἂν ὑποτεθῆ δὲν εἶναι βεβαίως κινδυνωδέστερον τοῦ τηλεβόλου· ὁ στρατιώτης λοιπὸν φοβεῖται τὴν σφαῖραν τοῦ τηλεβόλου ὅταν ἦναι ἡμέρα καὶ εὑρίσκηται παρατεταγμένος μετὰ τῶν συστρατιωτῶν του; Ὁχι, ἀλλ' ἐφορμᾷ κατὰ τοῦ τηλεβόλου καὶ ἢ φονεύει ἢ φονεύεται, πράγμα τὸ ὁποῖον δὲν συμφέρεται εἰς τὰ φαντάσματα καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐμφανίζονται εἰς δύο ταυτοχρόνως ἄτομα καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ θέλω νὰ ὑπάγω μόνος εἰς τὴν Μονὴν, μιλὸρδε, διότι ἡ παρουσία σας θὰ φέρῃ πρᾶ-

σκομμα καὶ δὲν θὰ ἐμφανισθῆ οὐδὲ τὸ τολμηρότερον φάντασμα. Ἐὰν δὲν ἴδω τίποτε ἢ ἐὰν ἴδω τι ἀξίον λόγου, ὑπάγετε μεθαύριον σεῖς, παραδέχεσθε τοὺς ὄρους μου;

— Τοὺς παραδέχομαι· διατί ὅμως νὰ μὴ ὑπάγω πρῶτος ἐγώ;

— Πρῶτον μὲν διότι εἰς ἐμὲ ἐπῆλθεν ἐξ ἀρχῆς ἡ ἰδέα καὶ ἐπομένως ἔχω τὸ προνόμιον τῶν πρωτείων· δεύτερον δὲ διότι εἶμαι ἐγγώριος καὶ ἐγνωρίζων προσωπικῶς τοὺς ἀγαθοὺς τούτους μοναχοὺς ὅτε ἔζων, ἐπομένως ἐλπίζω ὅτι, χάριν παλαιᾶς φιλίας, θὰ μοὶ ἐμφανισθῶσι καὶ μετὰ τὸν θάνατόν των, καὶ τρίτον διότι, ἐμπειρὸς ὢν τῶν τόπων, δύναμαι, ἂν ἡ ἀνάγκη τὸ καλέσῃ, νὰ προχωρήσω ἢ νὰ ὑποχωρήσω εὐκολώτερον ἡμῶν. Δὲν σὰς φαίνονται δίκαιαι αἱ ἀξιώσεις μου;

— Δικαιοτάται· ἐγὼ λοιπὸν θὰ ὑπάγω μεθαύριον.

— Μεθαύριον καὶ ἀντὶ μεθαύριον καὶ ἀπάσας τὰς ἡμέρας καὶ ἀπάσας τὰς νύκτας, ἐὰν θέλητε· ἐγὼ τὰ πρωτεῖα μόνον ἀπαιτῶ. Τώρα δὲ, ἐξηκολούθησεν ὁ Ρολάνδος ἐγειρόμενος, ἄκρα σιγή! οὐδεὶς ἄλλος ἀνεξαιρέτως ἐκτός ἐμοῦ καὶ ὑμῶν δὲν πρέπει νὰ μάθῃ οὐδὲ λέξιν περὶ τῶν σχεδίων μας, διότι ἐὰν μυρισθῶσι τι τὰ φαντάσματα, θὰ προετοιμασθῶσι καὶ ἐπομένως εἶναι ἀνάξιον νὰ ἐμπαιχθῶμεν ὑπὸ τοιούτων ἀνθρωπαρίων.

— Ἔσο ἡσυχος. Θὰ λάβῃς βεβαίως μετὰ σοῦ ὄπλα;

— Ἐὰν ἐφρόνουν ὅτι πρόκειται περὶ ἀπλῶν φαντασμάτων, θὰ ἐπορευόμην ἀοπλος καὶ τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλάκια τοῦ ἐπενδύτου μου ἔχων, ἐπειδὴ ὅμως ἐνθυμοῦμαι, ὡς σὰς προέλεγον, τοὺς κιβδηλοποιοὺς τοῦ Τουρέννου, θὰ προμηθευθῶ ἐν ζεῦγος πιστολίων.

— Θέλεις τὰ ἰδικά μου;

— Ὁχι, εὐχαριστῶ, διότι αὐτὰ, ἂν καὶ καλὰ, ἀπεφάσισα νὰ μὴ τὰ μεταχειρισθῶ ποτέ.

Μετὰ τὰς λέξεις ταύτας ὁ Ρολάνδος μειδιάσας μετ' ἀπεριγράπτου πικρίας, προσέθηκε· «Τὰ θεωρῶ ὡς κακὸν οἰωνὸν δι' ἐμὲ. Σὰς ἐπεύχομαι καλὴν νύκτα, μιλὸρδε, πρέπει τὴν νύκτα ταύτην νὰ κοιμηθῶ διὰ νὰ μὴ νυστάζω αὔριον.»

Ταῦτα εἰπὼν καὶ θλίψας ζωηρῶς τὴν χεῖρα τοῦ Ἀγγλου, ἐξῆλθε καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸ δωμάτιον αὐτοῦ. Φθάσας δ' ἐκεῖ καὶ εὐρῶν τὴν θύραν ἀνοικτὴν, ἐξεπλάγη μεγάλως, διότι ἦτο βεβαίωτος ὅτι τὴν εἶχε κλείσει.

Μόλις ὄμνος εἰσῆλθεν εἶδε τὴν ἀδελφὴν του καὶ ἐνόησε τὸ αἴτιον τῆς μεταβολῆς.

— Σὺ τοιαύτην κῶραν ἐδῶ, Ἀμαλία; εἶπεν· ἔχθαμβος ἀλλὰ καὶ ἀνήσυχος.

— Ναί, ἐγώ, εἶπεν ἡ νέα πλησιάζουσα καὶ ἀσπαζομένη τὸν ἀδελφόν της· ἦλθον νὰ σὲ καθικετεύσω νὰ μὴ ὑπάγῃς.

— Νὰ μὴ ὑπάγω ποῦ; ἠρώτησεν ὁ Ρολάνδος.

— Εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Σελλῶνος.

— Ἄ! ποῖος σοὶ εἶπεν ὅτι θὰ ὑπάγω;

— Δύσκολον τὸ θεωρεῖς τὸ νὰ μαντεύσῃ τις τί μελετᾷς νὰ πράξῃς, ὅταν σὲ γνωρίζῃ!

— Καὶ διατί· δὲν θέλεις νὰ ὑπάγω εἰς τὴν Μονὴν;

— Διότι φοβοῦμαι μὴ ῥιψοκινδυνεύσης.

— Ἐλα δά! πιστεύεις λοιπὸν καὶ σὺ εἰς τὰ φαντάσματα; εἶπεν ὁ Ρολάνδος ἀτενίζων βλοσυρῶς τὴν ἀδελφὴν του.

Ἡ Ἀμαλία ἐταπεινώσε τοὺς ὀφθαλμοὺς της, ὁ δὲ Ρολάνδος ἠσθάνθη τὴν χεῖρά της, τὴν ὁποῖαν ἐκράτει, τρέμουσαν.

— Δὲν πιστεύω ποτὲ ὅτι ἡ Ἀμαλία, ἡ θυγάτηρ τοῦ στρατηγοῦ Δὲ Μοντρεβέλ καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Ρολάνδου νὰ συμμερίζεται τὰς χυδαίας προλήψεις, καὶ οὐδὲως πείθομαι ὅτι πιστεύει εἰς τοὺς μύθους περὶ ἀλύσεων, φλογῶν, βρυκολάκων καὶ φαντασμάτων.

— Ἐὰν ἐπίστευον δὲν θὰ ἐφοβοῦμην πολὺ, διότι τὰ φαντάσματα, ἐὰν τῶντι ὑπάρχουσιν, εἶναι ψυχαὶ χωρὶς σάρκα καὶ δὲν ἔχουσιν ἐπομένως, ἐξερχόμεναι ἀπὸ τῶν τάφων, τὰς κακίας τὰς ἐμφύτους εἰς τὴν ὕλην· διατί λοιπὸν τότε ἐν ἀπλοῦν φάντασμα νὰ σὲ μισῇ Ρολάνδε, σὲ ὅστις οὐδέποτε οὐδένα ἐβλαψες;

— Πῶς; λησιμονεῖς πόσους ἀνθρώπους ἐφόνευσας εἰς τὸν πόλεμον καὶ εἰς μονομαχίας;

— Ἐκείνους δὲν τοὺς φοβοῦμαι, ἀπεκρίθη ἡ Ἀμαλία σείουσα τὴν κεφαλὴν.

— Τότε λοιπὸν τί φοβεῖσαι;

— Ἡ νεάνις ἤγειρεν ἐπὶ τοῦ Ρολάνδου τοὺς δακρυσμένους ὀφθαλμοὺς της καὶ ἐναγκαλιζομένη αὐτὸν περιπαθῶς,

— Δὲν ἠξεύρω, Ρολάνδε, εἶπεν, ἀλλὰ τί θέλεις; φοβοῦμαι!

Ὁ νέος ἀνεγείρας ἐλαφρῶς ἀπὸ τοῦ στήθους του τὴν κεφαλὴν τῆς Ἀμαλίας, τὴν ἠσπάσθη ἐπὶ τοῦ μετώπου μετὰ τρυφερότητος.

— Δὲν πιστεύεις, ἠρώτησεν, ὅτι θὰ εὐρῶ φαντάσματα ἐκεῖ ὅπου θὰ ὑπάγω αὔριον;

— Ρολάνδε μου, νὰ μὴ ὑπάγῃς εἰς τὴν Μο-



νήν, σὲ παρακαλῶ, ἀντεῖπεν ἡ Ἀμαλία ἀποφεύγουσα τὴν ἐρώτησιν.

— Ἡ μήτηρ μου βεβαίως σ' ἐπεφόρτισε νὰ μὲ ἀποτρέψῃς, ὁμολόγησέ το, Ἀμαλία.

— Ὅχι, ἀδελφέ μου, ὄχι, ἡ μήτηρ μου οὐδὲ λέξιν περὶ τούτου μοι εἶπεν· ἀλλ' ἐγὼ ἐμάντευσα ὅτι ἐσχόπευες νὰ ὑπάγῃς.

— Ἐπειδὴ λέγεις ὅτι ἐμάντευσες ὅτι ἐσχόπευον νὰ ὑπάγω, εἶπεν ὁ Ρολάνδος σοβαρευόμενος, μάθε ὅτι τῶνόντι θὰ ὑπάγω.

— Καὶ δὲν μὲ λυπεῖσαι; δὲν δίδεις ἀκρόασιν οὐδ' εἰς τὰς παρακλήσεις, οὐδ' εἰς τὰ δάκρυά μου; εἶπεν ἡ Ἀμαλία γονυπετοῦσα ἐν ἄκρᾳ ἀπελπισία πρὸ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς.

— Γυναῖκες! γυναῖκες! ἐψιθύρισε ὁ Ρολάνδος, ὄντα ἀκατάληπτα, οἱ λόγοι σας εἶναι αἰνίγματα, ἀλλὰ λέγει τὸ στόμα σας, καὶ ἀλλὰ ἡ καρδία σας κλαίετε, παρακαλεῖτε, τρέμετε, διατί; μόνος ὁ Θεὸς τὸ γινώσκει, οὐδέποτε δὲ ἡμεῖς οἱ ἄνδρες! Θὰ ὑπάγω, Ἀμαλία, ἐπειδὴ ἀπεφάσισα νὰ ὑπάγω καὶ ἐπειδὴ, ὅταν ἀπαξ ἀποφασίσω, οὐδεμίᾳ ἀνθρώπινος δύναμις δύναται νὰ μὲ ἀποτρέψῃ. Ἐλθὲ τώρα νὰ σὲ ἐναγκαλισθῶ καὶ νὰ σοὶ ἐκμυστηρευθῶ μάλιστα καὶ ἓνα σπουδαῖον μυστήριον διὰ νὰ σοῦ ἐξαλήψω πάντα φόβον.

Ἡ Ἀμαλία ἀνήγειρε τὴν κεφαλὴν καὶ προσήλωσεν ἐπὶ τοῦ Ρολάνδου βλέμμα ἐκστατικὸν συνάμα καὶ περίλυπον.

— Πρὸ ἐνὸς ἔτους καὶ ἐπέκεινα, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ νέος, ἡ πείρα μοι ἀπέδειξεν ὅτι δυστυχῶς δὲν δύναμαι ν' ἀποθάνω, ἔσο λοιπὸν ἤσυχος καὶ μὴ φοβοῦ.

Ὁ Ρολάνδος εἶπε τοὺς λόγους τούτους μὲ φωνὴν ἐκφράζουσαν τόσῳ μεγάλῃν λύπην, ὥστε ἡ Ἀμαλία, ἣτις κατώρθωσεν ἕως τότε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά τῆς, δὲν ἀντέσχε πλέον, ἀλλ' ἐπέστρεψεν εἰς τὸ δωμάτιόν τῆς ὀλοφυρομένη.

Ὁ δὲ νέος ἀξιωματικὸς, ἀφοῦ ἐβεβαιώθη ὅτι ἡ ἀδελφή του ἔκλεισε τὴν θύραν τοῦ κοιτωνός τῆς, ἔκλεισε καὶ αὐτὸς τὴν θύραν τοῦ ἰδικοῦ τοῦ δωματίου ψιθυρίζων·

« Ἄς ἴδωμεν τίς τῶν δύο ἐπὶ τέλους ὀ' ἀποκάμῃ, ἐγὼ, ἢ ἡ εἰμαρμένη! »

## ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ—ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

### ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ.

Τὴν ἐπαύριον, τὴν αὐτὴν σχεδὸν ὥραν, καθ' ἣν ἡ Ἀμαλία ἀπεχωρίσθη τοῦ ἀδελφοῦ

τῆς, ὁ Ρολάνδος ἀφοῦ προηγουμένως ἐβεβαιώθη ὅτι ὅλοι ἐν τῷ πύργῳ ἐκοιμῶντο, ἠνέωξεν ἀσφῶτῇ τὴν θύραν τοῦ δωματίου του, κατέβη τὴν κλίμακα κρατῶν τὴν ἀναπνοὴν του, ἀπέσυρεν ἐλαφρῶς τοὺς μοχλοὺς τῆς θύρας τῆς εἰσόδου, κατέβη εἰς τὸ προαύλιον, ἔτεινε τὸ σῶς διὰ νὰ ἐξετάσῃ ἐὰν ἄλλα ἠρέμουν καὶ ἐνθαῤῥυνθῆς ἀπὸ τὸ σκότος τῶν παραθύρων καὶ τὴν ἐπικρατοῦσαν σιγὴν, διευθύνθη πρὸς τὴν κιγκλιδωτὴν θύραν τοῦ κήπου.

Ἡ κιγκλῖς, τῆς ὁποίας οἱ στροφεῖς κατὰ τὸ φαινόμενον εἶχον ἀφ' ἡμέρας ἀλειφθῆ με ἔλαιον, ἠνέωχθη ἀθορύβως καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν πάλιν τρόπον ἐκλείσθη ἀφοῦ προηγουμένως ἐξῆλθεν ὁ Ρολάνδος, ὅστις τότε ἐπορεύθη θαρραλέως καὶ μετὰ σπουδῆς πρὸς τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν ἀπὸ τῆς γεφύρας τῆς Αἴνης εἰς Βοῦργον. Μόλις δὲ ἐπροχώρησεν ἕως ἑκατὸν βήματα ἐσήμανεν ὁ κώδων τοῦ Σαινζούστου καὶ πάραυτα ἀνταπεκρίθη καὶ ὁ τοῦ Μοντανιάκ ἦτο δεκάτῃ ὥρᾳ καὶ ἡμισείᾳ τῆς νυκτός. Ὁ Ρολάνδος ὡς εἶπομεν ἐβάδιζε βήματι ταχεῖ, ἐκτὸς τούτου καθὼ γνωρίζων παιδιόθεν ὅλας τὰς ἀτραποὺς καὶ τὰς κακοτόπιās τοῦ δάσους τοῦ Σειλλῶνος, δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ κατατρίβῃ τὴν ὥραν εἰς ματαίᾳς καὶ ἀνωφελεῖς λοξοδρομίας, ὅθεν διέσχισε κατ' εὐθεῖαν τὸ δάσος καὶ μετὰ δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας ἔφθασεν ὑπὸ τὸν περίβολον τοῦ Μοναστηρίου.

Ἐκεῖ δὲ ἐστάθη ἐπ' ὀλίγας στιγμὰς καὶ ἐκβαλὼν τὸν μανδύαν του καὶ τυλίξας αὐτὸν ἐν σχήματι κυλίνδρου τὸν ἐσφενδόνισεν ἀνωθεν τοῦ περιβόλου. Εἰς τὸν ζωστήρα τοῦ ἐκ βελούδου ἐπενδύτου τοῦ ὑπῆρχον δύο πιστόλια τὸ πρόσωπόν του ὑπέκρυπτε πλατύγυρος πῖλος, ἔφερε περισκελίδας λευκάς καὶ ὑποδήματα ὑψηλά καὶ περὶ τὰ ἄκρα ἀνεστραμμένα.

Ἀφοῦ ἀτηλλάγη τοῦ μανδύου, ὅστις ἤθελε πιθανῶς παρεμποδίζει τὰς κινήσεις του, ἠτοιμάσθη νὰ ὑπερηδήσῃ τὸν περίβολον ὅθεν ἀναζητήσας καὶ εὐρῶν εἰς τὸν τοῖχον μικρὰν ἐξοχὴν ἐπέθεσε τὸν πόδα, ἤρπασε δι' ἐνὸς ἄλματος τὸν θριγκὸν τοῦ τοίχου καὶ ἐπήδησεν ἐντὸς τῆς αὐλῆς τοῦ Μοναστηρίου.

Ἀναλαβὼν δὲ τότε τὸν μανδύαν του καὶ ἐνδυσθεὶς αὐτὸν ἐπορεύθη βήματι ταχεῖ πρὸς τὴν εἰσόδον τῆς Μονῆς. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐσήμανεν ἡ ἐνδεκάτη.

(ἀκολουθεῖ)